

Seçilmiş Avrupa Ülkelerinde Meslek
Okullarındaki İşitme Engelli ve İşitme Kaybı
Olan Öğrencilerde ve İş Arayan İşitme
Engellilerde

DİJİTAL BECERİLER

Bir Avrupa Raporu

FREE TECH SIGNS

Funded by
the European Union

Seçilmiş Avrupa Ülkelerinde Meslek Okullarındaki İşitme Engelli ve İşitme Kaybı Olan Öğrencilerde ve İş Arayan İşitme Engellilerde Dijital Beceriler: Bir Avrupa Raporu

Rathmann, C., Schilling, A. ve Bittner, A. tarafından hazırlanmıştır (Humboldt-Universität zu Berlin)

(Equalizent Wien, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Istituto Statale Sordi di Roma ve Avrupa İşitme Engelliler Birliği'nin yardımıyla).

16 Aralık 2022

İçindekiler

1. Giriş.....	3
1.1 Türkiye Hakkında Genel Bilgiler.....	6
2. Anketlerin yapısı (açıklaması) ve veri toplama.....	9
2.1 Çevrimiçi anketlerin yapısı	9
2.2 Veri toplama prosedürü	10
3. Sonuçlar	10
3.1 İş arayanlar (Türkiye).....	10
3.2 Uzmanlar (Türkiye)	13
3.3.1 Özet	20
3.4 Uzmanlar	22
3.5 İşverenler.....	25
3.5.1 Veri Toplama Prosedürü.....	25
3.5.2 Katılımcılarla İlgili Genel Bilgiler	26

3.5.3 Bulgular.....	26
3.6 İşitme Engelliler Dernekleri	27
4. Öneriler.....	31
5.Kaynakça.....	32

1. Giriş

Free Technology Signs (FTS) (Teknolojik İşaret Dili), Almanya, Avusturya, Türkiye, İtalya ve Belçika'dan 5 ortaklı AB tarafından finanse edilen bir projedir. FTS'nin birincil amacı, işitme engelliler ve işitme güçlüğü çeken iş arayanların aktarılabilir dijital beceriler edinmelerini sağlayan işaret ve yazı dillerinde erişilebilir ve iki dilli dijital kaynaklar geliştirmektir. Bunlar, birçok modern işte gerekli kabul edilen becerileri içerir.

Aktarılabilir dijital beceriler çoğu modern çalışma ortamında gereklidir ve çeşitli işlerde ve sektörlerde esnek bir şekilde uygulanabilir. Çalışmamız, aktarılabilir dijital becerilerin neler olduğunu ve neden gerekli olduklarını araştırıyor. Pek çok işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayan kişinin, işiten akranlarına kıyasla daha gelişmiş dijital beceriler ve yeterlilikler gösterebileceği kabul edilmektedir. Ancak, her zaman işle alakalı olmayabilir ve işverenler tarafından istenmeyebilirler.

Bu rapor, dijital okuryazarlığın en önemli on alanı olarak kabul ettiğimiz analizimize dayandırdığımız dijital becerilerin geçerli bir tanımını uygulamaktadır. Bu on yetkinlik üç kategoride gruplandırılmıştır: I: Bulut ve veri depolama, Çevrimiçi araştırma, Profesyonel iletişim araçları, Profesyonel çevrimiçi kendini sunum, Sosyal medya ve Çevrimiçi işaret kullanımı gibi İnternet kullanımıyla ilgili dijital beceriler dil yorumu; II: Temel grafikler, PDF, Sunum programları, Elektronik tablo programları, Video üretimi ve Kelime işlemci programları gibi bilgisayarların ve bilgisayar programlarının kullanımıyla ilgili dijital beceriler; III: Telif Hakkı, GDPR, İnternet güvenliği ve Çevrimiçi erişilebilirlik gibi gizlilik ve göz atma ile ilgili dijital becerilerdir.

Genel amaç, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanlar için yaşam boyu öğrenme ve kişisel gelişim için eğitim fırsatlarını artırmak ve iş piyasalarına katılımı kolaylaştırmaktır.

İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken çocukların %90'ı işiten ebeveynlerden doğar, bu da onların evde bir yetişkin dil modelinden yoksun oldukları anlamına gelir. İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken çocukların %43'ü ilk kez okulda (5-6 yaş) işaret diliyle temas kuruyor ve o zaman bile, yalnızca birkaç okul iki dilli eğitim veriyor, bu da birçok işitme engelli ve zor işiten çocuğu geride bırakıyor. İşaret diline başvurmadan sadece konuşulan bir ortamda okuma ve yazmayı öğrenmeye çalışıyorlar.

Eğitimden işe geçiş, birçok işitme engelli ve ağır işiten kişi tarafından çeşitli nedenlerle olumsuz olarak tanımlanmaktadır. Birincisi, pek çok işitme engelli ve az işiten kişinin eğitimleri sırasında yalnızca işitme engelli ve az işiten akranları arasında yer alması, işiten iş arkadaşlarının bulunduğu bir çalışma ortamında güvensizliğe yol açabilmektedir. İkinci olarak, yeni bir işe başlarken iş yardımı organizasyonu bürokratik ve uzun sürüyor, pek çok işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken insan, ihtiyaçlarını karşılayan iletişime erişim olmadan işlerine başlıyor. Ayrıca, çoğunlukla işiten insanları istihdam eden şirketlerdeki kültür ve zihniyet çoğunlukla öngörülemez. İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken kişiler de çalışma ortamında cehalet, anlayış eksikliği ve duyarsızlıkla karşılaşabilirler. İş görüşmelerinde zaten başka bir sorun ortaya çıkıyor. Bunlar genellikle bir başvuru başarılı olduğunda kendiliğinden planlanır, bu nedenle

İşitme engelli veya işitme güçlüğü çeken potansiyel bir çalışan için tercüman bulmak görüşme sırasında zorlu ve ek bir yük olabilir.

İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken gençler ve iş arayanlar, açıkları kapatma ve işgücüne başarılı bir şekilde girme konusunda birçok zorlukla karşılaşılıyor. İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken işaret dili kullanıcıları için tercümanların yardımıyla olduğu gibi iş yerinde ve işyerinde dil erişimini desteklemek için yasal finansman eksikliği gibi yalnızca sistemlerde boşluklar yoktur. Devlet aracılığıyla çalışan tercümanlar için ödemeyi yönetmeye yönelik erişilebilir ve takibi kolay dokümantasyon ve prosedürlerin olmaması da birçok sistemde var olan bu boşluklar arasında yer alıyor. Örgüt kültürleri arasında da bir boşluk olabilir. İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken işçiler işyerinde kendilerini izole edilmiş hissedebilirler ve işiten, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken işçilerin birbirleriyle aktif olarak iletişim kurabilecekleri bir iş yeri oluşturmak işverenlerin sorumluluğunda olmalıdır. İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken işaret dili kullanıcılarına her zaman işyeri oryantasyonu ve gelenekler, kurumsal kültürel normlar ve beklentiler hakkında ek rehberlik sağlanmalıdır. İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken işaret dili kullanıcıları için iş hayatında doldurulacak diğer boşluklar, deneyim ve geri bildirim alanlarında belirgindir. Örneğin, bir işaret dili tercümanı ile görüşmek genellikle yalnızca işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanlar için değil, aynı zamanda işverenler için de yeni bir deneyimdir. Deneme iş görüşmeleri bu açığı kapatmaya yardımcı olabilir. Mentorluk fırsatları ve rehberliği olan stajlar da yararlı olabilir. Zamanında, hedefe yönelik, eyleme geçirilebilir ve erişilebilir geri bildirimler, özellikle yanlış anlamaları ele almak için genellikle hala eksiktir.

Ancak bize göre işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanlar için en büyük engel bilgi eksikliğidir. İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken müstakbel iş arayanlar, çalışma ortamı ve eğitimlerini tamamladıktan sonra neler bekleyecekleri dahil olmak üzere, eğitimleri devam ederken destek almalıdır. İşle ilgili ne tür desteklerin mevcut olduğu ve bu desteklere başvurmak ve bunları almak için ne yapmaları gerektiği hakkında bilgi sağlanmalıdır. Anketlerimizin sonuçlarının da göstereceği gibi, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken öğrenciler ve iş arayanlar, örneğin işyerinde tercümanlarla nasıl çalışılacağı hakkında bilgi sahibi olmasa da, bu bilgi uzmanlar için geçerli olabilir. Bu boşluğu gidermek için, etkileşimli ortamlarda yorumlama alıştırmaları yoluyla pratik yapma fırsatları yararlı olabilir.

İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken çalışanlar ve onların istihdamı hakkındaki bilgi eksiklikleri de işverenler tarafından belirlenebilir. İşverenler, yalnızca işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanları işe almaya teşvik edilmemeli, aynı zamanda iş yerlerini onlar için mümkün olan en iyi şekilde nasıl erişilebilir kılacaklarına dair bilgilere de ihtiyaçları var. Bunun için genellikle destek eksikliği vardır. İşverenler, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken çalışanlar ile onların işiten meslektaşları arasında, genellikle bilgi eksikliğinden dolayı başarısız olan bir bağlantı halkası olarak hareket etmelidir. İşaret dili tercümanlarının sürekli olarak çalışma hayatına entegre olmaları gerektiğinin de bu noktada vurgulanması gerekmektedir.

İşverenlerin bilgi eksikliği genellikle deneyim eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Çeşitlilik ve kapsayıcılık politikaları artık özellikle büyük şirketlerde uygulanıyor olsa da, birçok işveren

İşitme engelliliği veya işitme kaybını hala bir engel olarak görüyor. Şirketlerinde zaten işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken çalışanlarla çalışmış olan işverenler genellikle daha açık ve uzlaşmacıdır. İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken çalışanların, işiten meslektaşlarından daha düz bir kariyer yörüngesine sahip olması alışılmadık bir durum değildir. Bu aynı zamanda eğitim fırsatlarının eksikliğinden, yani sistemdeki boşluklardan veya işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken işçilerin kendilerine olan özgüven eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Yine de, işverenleri işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken insanları işe almaktan vazgeçiren nedenler var. Örneğin, tercümanlar için ek maliyetler, erişilebilirlik için tesislerin yeniden tasarlanma masrafları veya örneğin işaret dili tercümanlarıyla çalışmak veya bir yabancı dilde çalışmak gibi ek süre gerektiğine dair raporlar vardır. Öte yandan, işverenler işitme engelli veya işitme güçlüğü çeken çalışanları işe aldıktan sonra da olumlu etkiler bildiriyor. İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken kişiler genellikle esnek ve uyarlanabilirlerdir. Ayrıca, genellikle çok sadıktırlar ve genellikle aynı işte onlarca yıl kalırlar.

İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken okuldan ayrılanlar ve iş arayanlar için, karmaşık kelime dağarcığına sahip yazılı metinler genellikle bilgiye erişimde bir engel oluşturur. Dilbilimsel dışlama gerçek dışlamaya yol açar. İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanların iş bulma ve iş bulma olasılıkları istatistiksel olarak daha düşüktür. Ayrıca, iki dilli eğitim fırsatlarının olmaması nedeniyle, onlara açık olan katılım, yaşam boyu öğrenme ve kişisel gelişim olanakları ciddi şekilde sınırlıdır.

Özellikle istihdam piyasasında fırsatların olmaması, psikolojik, sosyal, duygusal, sağlık ve finansal baskılara yol açabilir ve bu da sosyal dışlanma ve depresyonla sonuçlanabilir. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre bunlar, özellikle işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken kişiler için en yaygın ve üstesinden gelinmesi en zor sorunlardır.

Dijitalleşmeye yönelik dünya çapındaki eğilim, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanlar için kendi sorunlarını da beraberinde getiriyor. Özellikle COVID salgınından bu yana web tabanlı teknolojilerin ve çevrimiçi hizmetlerin kullanımında bir artış oldu ve birçok hizmet tamamen çevrimiçi hale geldi. Dijital dünya, İngilizce'den türetilen jargonla (başka bir dilsel engel) dolup taşmakla kalmıyor, aynı zamanda yazılı dili çok ağır ve erişilebilir yeterli işaret dili kaynağı yok.

FTS ortaklığı, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanların ihtiyaçlarını belirlemek için çeşitli düzeylerde anketler yürütür. Anketler dört ana grubu hedef almaktadır: işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanlar, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken uzmanlar (bunlar, eğitimciler, öğretmenler, danışmanlar gibi hem işiten hem de işitme engelli olan ana hedef grupla çalışan kişilerdir). Ayrıca işitme güçlüğü, işverenler ve işe alım görevlileri ve son olarak Avrupa İşitme Engelliler Dernekleridir.

Anketlerin temel amaçları üç yönlüdür:

- Temel verilerinin elde edilmesi (örn. Almanya, Avusturya, Türkiye ve İtalya'da iş arayanların yaş, cinsiyet, dil tercihleri, arka plan bilgileri ve eğitim kazanımları),

- İşaret diline erişim, işaret dili eğitimi ve Almanya, Avusturya, Türkiye ve İtalya'da işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanlar için bugüne kadar mevcut olan işaret dili materyallerine ilişkin kabaca niteliksel bir genel bakışın elde edilmesi,
- Aktarılabılır dijital becerilere özel olarak odaklanarak belirli eğitim ihtiyaçlarının niteliksel analizi.

Anketler, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanların kendilerinin (halihazırda edinilmiş dijital becerilerin) öz-analizleri ile işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken işlerde çalışan uzmanların algıları arasındaki karşılaştırma için ilk ampirik temeli sağlamak üzere yapılandırılmıştır. İş arayanların yanı sıra işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanları işlere yerleştirmek için çalışan işverenlerin ve işe alım görevlilerinin beklentilerine yer verilmiştir.

Ampirik bulgular, devam etmekte olan bu FTS projesinde müteakip iş paketleri için eğitim materyallerinin geliştirilmesine yönelik tavsiyeler sağlamak için kullanılacaktır. Sürdürülebilirlik düzeyinde, dijital becerilere ilişkin mevcut eğitim materyallerini uyarlamak için yönlendirme sağlarlar ve işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanların çağdaş dijital okuryazarlığına ilişkin yeni kavrayışların yanı sıra işitme engelliler ve işitme güçlüğü çekenler için eğitim fırsatlarının tasarımına yönelik yönlendirme sağlar.

1.1 Türkiye Hakkında Genel Bilgiler

İşitme Engelli Topluluklar

İşaret Dili Kullanıcıları

İşitme kaybı, anne hastalıkları, bazı ilaçlar, bebeğin yoğun bakımda kalması, düşük doğum ağırlığı, şiddetli sarılık, kalıtsal/kalıtsal olmayan hastalıklar gibi doğuştan ve doğuştan olmayan birçok nedene bağlı olarak ortaya çıkar.

Türkiye'de yılda yaklaşık 1.100.000 bebek doğuyor ve her 1.000 bebekten 2 ila 3'ü işitme kayıplı doğuyor. Çocukluk çağı hastalıkları, kulak enfeksiyonları, kazalar ve bazı ilaçlara bağlı geçici işitme kayıplarında bu oran %6'ya kadar çıkmaktadır. Ülkemizdeki sağır ve işitme güçlüğü çekenlerin sayısı – Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından kurulan Ulusal Engelli Veri Sisteminde kayıtlı ve hayatta olan engelli sayısı – verilerine baktığımızda, 1.414.643'ü erkek, 1.097.307'si kadın olmak üzere 2.511.950 kişi ve bunların 179.867'si sağır ve işitme güçlüğü çekiyor (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2022).

İşaret Dilinin Yasal Durumu

Türk İşaret Dili (TİD), dünyanın en eski işaret dillerinden biridir ve Türkiye'de sağır ve ağır işitenlerin kullandığı bir dildir. Türk İşaret Dilinin de Türkçenin gramer yapısından farklı olarak kendine has gramer yapısı vardır.

5378 sayılı "Türk İşaret Dili"ni ilk maddesine ekleyen (Madde 15) Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Kanunu'nun 1 Temmuz 2005'te kabul edilmesinden sonra, TİD Türkiye'de kullanılan

bir dil olarak kabul edildi. O zamandan beri TİD'e hem toplumsal hem de bilimsel ilgi her geçen gün artmıştır (Akmeşe, 2016).

Türk İşaret Dilinde soru eki veya öneki yoktur. Yüz ifadesi kullanılır. Fiillerin ve sıfatların olumsuzluğu "değil" ile yapılır. Bölgesel farklılıklar, farklı iletişim zorluklarını göstermekte ve dolayısıyla iletişimi zorlaştırmaktadır. Bu nedenle Türk İşaret Dili Sözlüğü, TİD'e kaynak olması ve ortak bir dil oluşturması amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2015 yılında oluşturulmuştur.

2607 kelimededen oluşan bu sözlük, işitme engelli ve işitme güçlüğü çekenlerin yaygın olarak kullandığı kelimeleri içermektedir. Dildeki kavramlar sürekli geliştiği için bu sözlükteki çalışmalar iki yılda bir güncellenmektedir.

İşitme Engelliler Dernekleri

Türkiye İşitme Engelliler ve İşitme Engelliler Federasyonu, iletişim alanı başta olmak üzere işitme engelliler ve işitme engelliler için tüm engelleri kaldırmak, engellilerin erişimini iyileştirmek, farkındalığı artırmak amacıyla hemen hemen her alanda hizmet vermek amacıyla 2008 yılından bu yana çalışmalarını sürdürmektedir (İşitme Engelliler ve İşitme Engelliler Federasyonu, 2022).

İşitme Engelliler İstihdamı

Yetkili sağlık kuruluşlarından alınacak engelli sağlık kurulu raporu ile engelliliğine göre tüm vücut fonksiyonlarının en az %40'ını kaybettiğini belgeleyen Türk vatandaşları "engelli" olarak kayıt yaptırabilirler (İŞKUR, 2022).

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından gerçekleştirilen 2011 Nüfus ve Konut Araştırması'na göre, Avrupa Birliği Üye Ülkeleri ile eş zamanlı olarak gerçekleştirilen idari verilere dayalı kapsamlı bir örneklem araştırması, en az bir engeli olan nüfusun işgücüne katılım oranı 2011 yılı için %35,4'tür. erkeklerde ve kadınlarda %12'dir (Aile Bakanlığı, 2022).

Eğitime Göre İşitme Engelli Çalışanlar

Önceki eğitim-öğretim yıllarında Türkiye'de YÖK bünyesinde engelliler için her bir engel türüne özel olmak üzere işitme engelliler, zihinsel engelliler ve görme engelliler bölümleri açılmıştır. Ancak son zamanlarda tüm bu engelli öğretmenleri "Özel Eğitim Öğretmenliği" adı altında tek çatı altında toplanmıştır.

Bu bölümlerde öğrenim gören öğretmen adayları dört yıllık eğitimleri boyunca mutlaka işaret dili dersleri alır. Atandıklarında daha çok işitme engelliler ve işitme güçlüğü çekenler okullarında (çoğunlukla ortaokullarda) veya kaynaştırma eğitimi veren okullarda görev yaparlar (Sömen, 2022).

Eğitim

2021 yılı itibarıyla Türkiye'de işitme engelliler ve işitme güçlüğü çekenler için 48 ilköğretim okulu ve 8 çok programlı lise bulunmaktadır. Kaynaştırma eğitiminden yararlanamayan ve

bulunduğu yerde işitme engelliler okulu bulunmayan öğrenciler, kontenjan bulunan en yakın okula yerleştirilmektedir. İşitme engelliler ve işitme güçlüğu çekenler için okulların olmadığı yerlerde öğrenciler, kaynaştırma eğitiminin verildiği okullardan yararlanmaktadır.

Kaynaştırma eğitiminden yararlanamayanlar, en yakın işitme engelliler ve işitme engelliler yatılı ilköğretim okuluna ücretsiz olarak devam etmektedir. İlköğretimi bitiren işitme engelliler İstanbul, Kayseri, İzmir, İçel, Ordu, Trabzon, Isparta ve Afyon-Bolvadin'de olan kapsayıcı eğitim olarak özel eğitim okullarına yerleşebilirler. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, yaşadıkları il ve ilçelerde veya en yakın illerdeki sanayi, ticaret veya kız lise veya meslek okullarına sınavsız yerleştirilirler (Sömen, 2022).

Türkiye'de işitme engelli çocuklar, diğer çocuklarla aynı yaşta ilköğretime başlamakta ve 18 yaşına kadar örgün eğitim kurumlarında eğitim görmektedir.

İstihdam

Engelliler için en önemli hizmet alanı, engellilerin çalışma hayatında var olmalarının sağlanmasıdır. Böyle bir durumun yaratılması, engellilere sosyal güvenlik ve maddi kazanç getirecek; aynı zamanda toplumla bütünleşme ve uyumu da beraberinde getirecektir.

Çalışma hayatı, engellilerin sosyal hayata katılmaları, topluma faydalı olmaları, yeni insanlarla iletişim kurarak kendilerine sosyal bir ortam oluşturmaları, özgüvenlerini geliştirmeleri, psikolojik olarak sağlıklı, kültürel ve ekonomik olarak kendilerini ifade edebilmeleri için önemlidir.

Sonuç

Özel sektördeki engelli kotasının %3'ü Türk sağır ve işitme engelliler topluluğu üyelerine ayrılmış olsa da bu kota ne yazık ki yeterli değil. Başvuruların çoğunlukla İŞKUR üzerinden yapıldığı durumlarda Türk işitme engelliler ve ağır işitenler daha fazla zorlukla karşılaşmaktadır. İŞKUR merkezlerinde yeterli sayıda tercüman bulunmamakta, çoğu şubede ise neredeyse hiç tercüman bulunmamaktadır.

Türkiye'de sağır ve işitme engelliler özgeçmiş hazırlamakta çoğu zaman zorluk yaşamakta ve iş alanına özel özgeçmiş hazırlamayı bilmedikleri için ilgili işe başvuramamaktadırlar. Ayrıca teknolojik yetersizlikleri nedeniyle iş bulmakta zorluk çekiyorlar.

Sağır ve işitme güçlüğu çekenlerin çalışma hayatına katılabilmeleri için yeterli iş imkanlarının yaratılmasına yönelik yöntemlerin geliştirilmesi ve engellilerin engellerine uygun işlerde çalıştırılması, işsizlik oranını düşürmenin yanı sıra işgücü piyasasının canlanmasına ve ekonomiye de katkı sağlayacaktır.

Sağır ve işitme güçlüğu çeken kişilere eğitim fırsatı verilmeli, mesleki eğitim ve yeterlilik almalı, iş piyasasına, sosyal ve günlük hayata hazırlanmalıdır.

2. Anketlerin yapısı (açıklaması) ve veri toplama

2.1 Çevrimiçi anketlerin yapısı

Üç grubun her biri için ayrı anketler yapılmıştır (i) Meslek öğrencileri dahil olmak üzere İşitme engelli İş arayanlar, (ii) Uzmanlar (işitme engelli ve işitme güçlüğü çekenler ile iş arayan işitme engelli ve işitme güçlüğü çekenlerle müşteri olarak çalışan işiten uzmanlar) ve (iii) İşverenler. LimeSurvey'de hem ayrı hem de ortak analize izin vermek için işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanlar ve uzmanlar için ilgili dilde ayrı anketler yapıldı. Sonuç olarak veriler toplandıktan sonra derlenmiştir. İşverenler grubu için farklı dillerin seçilmesine olanak sağlayan bir anket oluşturulmuştur.

- Hedef guruplar

a. İşitme Engelli İş Arayanlar (Meslek Öğrencileri Dahil)

İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanlara kimlik, mesleki eğitim ve dijital beceriler konularını kapsayan 43 madde sunuldu. Sorular çoğunlukla evet/hayır şeklinde tasarlanmıştır. Almanya ve Avusturya'da iş arayanlara yönelik anketler 1 Mayıs 2022'den 31 Mayıs 2022'ye kadar çevrimiçi olarak sunuldu. Türkiye'de 6 Mayıs 2022'den 1 Haziran 2022'ye ve İtalya'da 5 Kasım 2022'den 15 Kasım'a kadar çevrimiçi sunuldu.

b. Uzmanlar

Uzmanlar için, birlikte çalıştıkları işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken öğrencilerin profil alanlarını, işaret dilinde mevcut olan öğretim materyallerini ve işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken öğrencilerin dijital becerilerini kapsayan evet/hayır şeklinde 8 madde sorulmuştur. İş arayanları duymak. Ayrıca, ilgili ihtiyaçları değerlendirmek için sorular matris formunda sunulmuştur. Uzmanlar için anketler (Almanya, Avusturya, Türkiye) 7 Ağustos 2022'den 31 Ekim 2022'ye kadar çevrimiçi olarak ve 18 Kasım 2022'den 24 Kasım 2022'ye kadar İtalya'da çevrimiçi olarak sunuldu.

c. İşverenler

İşverenlere, ilgili ihtiyaçlarını tahmin etmek için hem evet/hayır hem de matris soruları ile tasarlanmış 7 madde sunuldu. Sorular, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken çalışanların profil konularını, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken çalışanlar için mevcut eğitim materyallerini ve işitme engelli ve zor işiten çalışanların dijital becerilerini kapsıyordu. İşverenler (Almanya, Avusturya, Türkiye) için anketler 7 Ağustos 2022'den 24 Kasım 2022'ye kadar çevrimiçi olarak mevcuttu. İtalya'da anketler 14 Kasım 2022'den 24 Kasım 2022'ye kadar mevcuttu.

d. Ulusal İşitme Engelli Dernekleri

Ulusal İşitme Engelliler Derneklerinden 19 çoktan seçmeli soru ve bir açık uçlu soruya yanıt vermeleri istendi. Eğitim ve mesleki eğitim konuları işlendi. Her ülkedeki işitme engelli ve

işitme güçlüğü çeken öğrenciler için ilk ve mesleki eğitimin doğası ve sağlanması hakkında arka plan bilgilerinin yanı sıra işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken öğrenciler ve iş arayanlar tarafından edinilen becerilerin değerlendirilmesine ilişkin veriler toplandı. Dijital ve dil becerileri veya işlere nasıl başvurulacağı bilgisi gibi sorulara yer verikmiştir. Son açık uçlu soru, yorum ve öneriler için hedeflenmiştir. Ulusal İşitme engelli Dernekleri için yapılan anketler, Eylül ve Ekim 2022'de çevrimiçi olarak sunuldu.

2.2 Veri toplama prosedürü

Veri toplama, LimeSurvey kullanılarak farklı yazı ve işaret dillerinde çevrimiçi anket yoluyla gerçekleştirilmiştir. Her bir işaret dilinin çekimleri için sunucu olarak işitme engelli bir işaret dili konuşmacısı seçildi. Sunum yapanların tümü nispeten gençti, bu nedenle işaret dili stilleri, iş arayan genç işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken hedef grup için tanıdıktı. Meslek öğrencileri ve uzmanlar için Almanya, Avusturya, Türkiye ve İtalya'nın ilgili ulusal dillerinde yazılı ve imzalı versiyonlar sunuldu. İşverenler için yazılı versiyonu oluşturuldu.

3. Sonuçlar

Bu raporun mevcut bölümünde dört alt bölüm bulunmaktadır: İş arayanların sonuçları için bir bölüm, Uzmanların sonuçları için bir bölüm, İşverenlerin sonuçları için bir bölüm ve İşitme engelli Dernekleri için bir bölüm. Sonuçlar mutlak sayı veya yüzde olarak verilir ve gerektiğinde yorumlanır. Daha ayrıntılı bilgi için, tüm dillerdeki anketler ve açıklayıcı grafikler ekte bulunabilir.

3.1 İş arayanlar (Türkiye)

Türkiye'de iş arayanlar anketini 75 kişi doldurmuştur. 39 katılımcı anketteki tüm soruları yanıtlamamıştır. Bunun nedeni teknik nedenlerle veya anketin çok uzun olması olabilir.

Anketi cevaplayan katılımcıların cinsiyetlerine bakıldığında 40 kadın, 23 erkek, 3 diğer olarak tespit edilmiştir. Katılımcılardan 4'ü söylememeyi tercih etmiştir.

Türk katılımcıların yaşlarına bakıldığında 3'ü 16 yaş altı, 25'i 16-24, 19'u 25-34, 5'i 35-44, 4'ü 45-54 ve 7'si 55-64 yaşları arasındadır.

İşitme durumu değerlendirildiğinde 41 katılımcının işitme engelli olduğunu, 11 katılımcının az işittiğini, 2 katılımcının sağır olduğunu, 6 katılımcının koklear implant(lar)ı olduğunu, 13 katılımcının işitme cihazı kullandığını ve 1 katılımcının hiçbirine ait olmadığını bildirmiştir.

a) Mesleki Eğitim

Türk katılımcılardan 6 katılımcı mesleki eğitim kalitesini çok iyi, 10 katılımcı çok iyi, 16 katılımcı iyi, 11 katılımcı yeterli, 2 katılımcı yetersiz ve 1 katılımcı hiç iyi olarak değerlendirmiştir.

35 katılımcıya göre mesleki eğitim bir iş için gerekli becerileri sağlarken, 11 katılımcıya göre kazandırmıyor.

31 katılımcı bir işe kesinlikle hazır olduğunu, 10 katılımcı kısmen hazır olduğunu ve 5 katılımcı ise yeterince hazır olmadığını düşünüyor.

b) Performans Becerileri

45 Türk katılımcıdan 8'i yazma becerilerini mükemmel, 13 katılımcı çok iyi, 18 katılımcı iyi ve 6 katılımcı tatmin edici olarak değerlendirmektedir.

Türkiye'de 46 katılımcıdan 12'si bilgisayar programlarını kullanma becerisini öz değerlendirmede çok iyi, 10'u çok iyi, 11'i iyi, 9'u yeterli, 4'ü yetersiz olarak değerlendiriyor.

İnternet becerileri 45 katılımcıdan 8'i tarafından mükemmel, 13 katılımcısı tarafından çok iyi, 11 katılımcısı tarafından iyi, 10 katılımcısı tarafından tatmin edici ve 2 katılımcı tarafından tatmin edici olarak derecelendirildi.

c) Çevrimiçi Öğrenme Materyalinin Kullanılabilirliği ve Kullanımı

Türkiye'de 13 katılımcı sadece işaret dilinde, 8'i yazılı dilde, 17'si hem işaret hem de yazı dilinde çevrimiçi öğrenme materyali aldığını, 6 katılımcı okul eğitimleri boyunca hiçbir çevrimiçi öğrenme materyali almadığını bildirdi.

Çevrimiçi öğrenme materyalini anlamaya gelince, 11 katılımcı onu her zaman anladı, 22 katılımcı bazen anladı, çünkü 9 anlamak oldukça zordu ve 2 katılımcı onu hiç anlamadı şeklinde belirtmiştir.

Türkiye'de 43 katılımcıdan 29'u kesinlikle işaret dilinde daha fazla çevrimiçi öğrenme materyaline ihtiyaç duyuyor. 3 kişi "evet ama şart değil" seçeneğini işaretlerken, 5 kişi kararsız kaldığını ve 6 kişi de buna ihtiyacı olmadığını belirtmiştir.

Katılımcılara yeni işaret ve yazı dil(ler)i öğrenmelerini sağlayacak daha fazla çevrimiçi öğrenme materyali görmek isteyip istemedikleri sorulduğunda, 30 katılımcı "kesinlikle evet", 4 katılımcı "evet, ancak zorunlu değil", 6 katılımcı hayır yanıtını verdi. elbette ve 4 katılımcı daha fazla çevrimiçi öğrenme materyaline ihtiyaçları olmadığını söylemiştir.

d) Genel Dijital Beceriler

24 katılımcı kitap, dergi, blog, alt yazı vb. okumayı sevdiğini, 18 katılımcı bazen okumayı sevdiğini, 2 katılımcı ise okumayı sevmediğini belirtmiştir.

17 katılımcı çevrimiçi bilgiyi nasıl bulacağını ve çevrimiçi arama araçlarını nasıl kullanacağını biliyor, 23 katılımcı "bazen" cevabını vermiştir ve 3 katılımcı bilmiyorum cevabını vermiştir.

55 Türk katılımcıdan 35'i internete en çok akıllı telefon, 12'si dizüstü bilgisayar, 6'sı masaüstü bilgisayar ve sadece 2'si tablet aracılığıyla girdiğini belirtmiştir.

40 katılımcı sosyal medya kullanıyor, sadece 3 kişi sosyal medyayı kullanmadığını söylemiştir.

e) Dijital Beceriler: Programların Kullanımı

Bilgisayar programlarını kullanma bilgisi ile ilgili olarak, Türkiye'deki sonuçlar aşağıdaki gibidir:

- Word'de belgeleri biçimlendirebilirim (34 evet, 9 hayır),
- Excel formüllerini/elektronik tablolarını nasıl kullanacağını biliyorum (28 evet, 15 hayır),
- PPT, Keynote veya online uygulamalar gibi dijital araçları kullanarak sunumlar hazırlayabilirim (28 evet, 10 hayır),
- PDF oluşturmayı biliyorum (32 evet, 10 hayır),
- Video çekmeyi ve düzenlemeyi biliyorum (27 evet, 13 hayır),
- Temel grafik uygulamalarının nasıl kullanılacağını ve çevrimiçi kullanım için JPG veya PNG dosyalarının nasıl üretileceğini biliyorum (13 evet, 26 hayır),
- Çevrimiçi iletişim araçlarını kullanmayı biliyorum (25 evet, 14 hayır),
- Erişilebilirlik araçlarını akıllı telefonum, tabletim, dizüstü bilgisayarım veya masaüstü bilgisayarım üzerinde nasıl kullanacağını biliyorum (32 evet, 9 hayır).

Katılımcılara çevrimiçi erişilebilirliğin ne anlama geldiğini bilip bilmediklerini de sorulmuştur. Türkiye'de 40 katılımcıdan 35'i bildiğini, sadece 5'i ise çevrimiçi erişilebilirliğin ne anlama geldiğini bilmediğini söylemiştir.

f) Dijital Okuryazarlık: Veri koruması

Türk katılımcıların 28'i Kişisel Verilerin Korunması kurallarının (GDPR) ne olduğunu biliyor, 11'i ise bilmiyor. 29 kişi kişisel verilerini nasıl koruyacağını biliyor, 9 kişi bilmiyor. Türkiye'de 28 katılımcı kendilerini ve cihazlarını nasıl güvende tutacağını biliyor, 9 katılımcı bilmiyor.

g) İşaret Dili Konuları

15 katılımcı işaret dili ile daha fazla bilgi almak istediği konuları belirtiyor. 2 katılımcı teknolojik kavramlar hakkında daha fazla bilgi almak istediğini belirtmektedir.

Avusturya'da olduğu gibi, yanıtlar çok farklı ve proje konumuz olan dijital yeterliklerle yalnızca iki tanesi bağlantılı: "Yeni teknolojik kavramlar" anahtar kelimelerinin yanı sıra dijital konular hakkında daha fazla bilgi edinme arzusundan bahsedildi.

h) Geliştirilecek Beceriler

Türkiye'de 18 katılımcı, daha iyi bir iş bulma şansına sahip olmak için geliştirmek istedikleri becerilerini şu şekilde belirtmiştir; internet kullanımı, yazma, online pazarlama gibi konularda dijital becerilere önem verdiklerini belirtmektedirler.

Bu anketin hedef kitlesi, sağır veya işitme güçlüğü çeken öğrencilerle çalışan uzmanlardı. Katılımcılar, Engelli Öğrenciler Okulu'ndaki tamamı sağır veya işitme güçlüğü çeken öğrencilerin öğretmenleriydi. Türkiye'de ankete 18 kişi katılmış, bunlardan 7'si anketi eksiksiz olarak doldurmuştur.

3.2 Uzmanlar (Türkiye)

a) İşitme Engelliler ile Çalışan Uzmanlar (Türkiye)

Yanıt veren Türklerin %86'sı (7 kişiden 6'sı) öğrencilerinin okuldan yeni mezun olduğunu söylüyor. Sadece bir kişi hayır olarak, okuldan yeni mezun olmadığını belirtmiştir.

Katılımcıların %29'u (7 kişiden 2'si) öğrencilerinin henüz bir işi olmadığını belirtirken, %71'i (kalan 5 katılımcı) öğrencilerinin iş olduğunu belirtmiştir.

Göçmenlik geçmişine ilişkin olarak, tüm katılımcılar öğrencilerinin göçmenlik geçmişi olmadığını belirtmektedir.

Ankete katılanların %43'ü (7 kişiden 3'ü) birden fazla engeli olan öğrencilerle çalışırken, %57'si (7 kişiden 4'ü) sadece sağır veya işitme güçlüğü çeken öğrencilerle çalıştığını belirtmiştir.

%86'sında (7'de 6) ana iletişim biçimi işaret dili olan öğrenciler var; sadece 1 katılımcının ana iletişim şekli işaret dili olan öğrencisi yoktur.

Katılımcıların %29'unun (yine 7 kişiden 2'sinin) ana iletişim biçimi yazılı dil olan öğrencisi vardır, %71'inin (kalan 5 katılımcı) ana iletişim biçimi yazı dili olan öğrencisi yoktur.

Devam edilen okulların türü ile ilgili olarak, yanıt verenlerin %71'i (7 katılımcıdan 5'i) öğrencilerinin bir sağır okuluna gittiğini belirtmektedir. %29'u (7 katılımcıdan 2'si) öğrencilerinin normal bir okula gittiğini bildirmiştir.

b) Mesleki Eğitime Hazırlık (Türkiye)

İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken öğrencilerin dil becerileri ile ilgili ilk iki soruda Türkiye'deki sonuçlar şöyledir

Uzmanların %86'sı (7 kişiden 6'sı) öğrencilerinin mesleki eğitime katılmak için yeterli işaret dili becerisine sahip olduğunu belirtmiştir.

Uzmanların %43'ü (7 kişiden 3'ü) öğrencilerinin mesleki eğitime katılmak için yeterli yazılı dil becerisine sahip olduğunu bildirmektedir. Kalan %57 (4 katılımcı) olumsuz yanıt vermiştir.

İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken öğrencilerin dijital becerileri ile ilgili olarak, Türkiye'deki anketimiz aşağıdaki sonuçları göstermiştir:

Tüm katılımcılar, öğrencilerinin yeterli dijital becerilere (İnternet kullanımı) sahip olduğunu belirtmektedir.

E-posta veya görüntülü görüşme yoluyla dijital iletişim becerileri ile ilgili olarak, %86'sı (7 katılımcıdan 6'sı) öğrencilerinin yeterli becerilere sahip olduğuna inanıyor. Sadece 1 kişi katılmadığını belirtmektedir.

Bu bölümde mesleki eğitime katılım için gerekli diğer becerilerle ilgili şu sonuçlar gelmiştir:

%43'ü (7 katılımcıdan 3'ü) öğrencilerinin mesleki eğitimde rekabet edebilecek kadar video prodüksiyon becerisine sahip olduğunu iddia ederken, geri kalan %57'si (4 katılımcı) olumsuz yanıt vermiştir.

Katılımcıların %57'si (7 kişiden 4'ü) öğrencilerinin mesleki eğitime katılmak için yeterli dil becerisine sahip olduğunu belirtirken, %43'ü (3 katılımcı) buna hayır demektedir.

Mesleki eğitim konusundaki bilgilerine bakıldığında, katılımcıların %29'u (7'de 2) öğrencilerinin yeterli bilgiye sahip olduğunu söylerken, %71'i (7'de 5) buna hayır demektedir.

Son olarak, katılımcıların öğrencilerine çevrimiçi tercüme hizmetlerini nasıl kullanacaklarını bilip bilmedikleri sorulmuştur. Türkiye'de %71 (7 katılımcıdan 5'i) olumlu yanıt verirken, %29 (kalan 2 katılımcı) olumsuz yanıt vermiştir.

c) Erişilebilir Öğretim Materyallerinin Bulunabilirliği (Türkiye)

Türkiye'de yanıt verenlerin %57'si (7 kişiden 4'ü) işaret dili çevirisi olan video materyalinin genellikle mevcut olduğunu belirtirken, %43'ü (7 kişiden 3'ü) olmadığını söylemiştir.

Altyazılı video materyallerinin ise %57'si mevcut olduğunu belirtirken, %43'ü olumsuz yanıt vermiştir.

%57'si yazılı metinlerin mevcut olduğunu belirtirken, %43'ü buna hayır demiştir.

Kolay bir dille yazılmış metinlerin mevcudiyeti söz konusu olduğunda, %57'si mevcut olduğunu ve %43'ü mevcut olmadığını belirtmiştir.

Okunması kolay metinlerin imzalı versiyonlarının mevcudiyeti ile ilgili olarak, %57'si mevcut olduğunu ve %43'ü mevcut olmadığını söylemiştir.

Diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de son iki soru meslek okulu öğretmenleri ile ilgiliydi.

Katılımcıların %29'u (7 kişiden 2'si) mesleki eğitim veren öğretmenlerin yeterli işaret dili becerisine sahip olduğunu söylerken, %57'si (7 katılımcıdan 4'ü) olmadığını söylüyor. 1 kişi soruyu yanıtlamamıştır.

Eğitmenlerin işitme engelliler ve işitme güçlüğü çeken öğrencilerin ihtiyaçlarının farkında olup olmadığı ve eğitimlerini buna göre uyarlayıp düzenlemediği sorulduğunda, %57'si (7 katılımcıdan 4'ü) "evet" ve %43'ü (7 katılımcıdan 3'ü) "hayır" yanıtını vermiştir.

d) İşitme Engelli ve İşitme Engelli Öğrencilerin ve/veya İş Arayanların Dijital Becerileri (Türkiye)

Aşağıdaki bölüm, Türk uzmanların ortalama sağır veya işitme güçlüğü çeken öğrencilerinin dijital becerilerine ilişkin değerlendirmelerini sunmaktadır. Diğer ülkelerde olduğu gibi, bunlar 1'den (çok iyi) 5'e (hiç beceri yok) kadar derecelendirmiştir.

- Profesyonel iletişim araçları 2.43

- Çevrimiçi erişilebilirlik 2.71

- Sosyal medya 2.7
- Sunum programları 3
- Elektronik tablo programları 3
- Çevrimiçi işaret dili tercümesini kullanma 3
- Video üretimi 3
- Bulut ve veri depolama 3.14
- İnternet güvenliği 3.14
- Kelime işlemci programları 3.29
- Çevrimiçi araştırma 3.33
- Temel grafikler 3.43
- GDPR 3.43
- PDF 3.43
- Profesyonel çevrimiçi kişisel sunum 3.43
- Telif hakkı 3.86

Görüldüğü gibi, uzmanların öğrencilerinin iyi becerilere sahip olduğuna inandıkları alanlar yalnızca Sosyal medya (2.71), Çevrimiçi erişilebilirlik (2.71) ve Profesyonel iletişim araçlarıdır (2.43). Katılımcıların öğrencilerinin en düşük becerilere sahip olduğuna inandıkları alanlar Temel grafikler (3.43), GDPR (3.43), PDF (3.43), Profesyonel çevrimiçi öz sunum (3.43) ve Telif hakkıdır (3.86).

İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken öğrencilerin ve iş arayanların iş bulma şanslarını artırmalarına yardımcı olmak için belirli dijital becerilerin önemi konusunda Türk uzmanların ortalama puanları aşağıdaki gibidir. Buradaki önem yine 1'den (bu beceri hiç önemli değil) 10'a (bu beceri çok önemli) kadar derecelendirilmiştir.

- Çevrimiçi erişilebilirlik 8.33
- Sosyal medya 8.14
- Profesyonel iletişim araçları 7.86
- GDPR 7.43
- Çevrimiçi araştırma 7.29
- Sunum programları 7.29
- Bulut ve veri depolama 7.14
- Telif Hakkı 7

- İnternet güvenliği 7
- İşaret dilini kullanma Çevrimiçi Tercüme 7
- Elektronik tablo programları 6.83
- Temel grafikler 6.57
- PDF 6.57
- Video üretimi 6.43
- Kelime işlemci programları 6.43
- Profesyonel çevrimiçi kişisel sunum 6.14

Türkiye'deki uzmanlar için en önemli beceriler Profesyonel iletişim araçları (7.86), Sosyal medya (8.14) ve Çevrimiçi erişilebilirliktir (8.33). Video prodüksiyonu (6.43), Kelime işlemciler (6.43) ve Profesyonel çevrimiçi kişisel sunum (6.14) daha az önemli kabul edilir, ancak yine de 6'nın üzerinde bir ortalama derecelendirme ile önemlidir.

Katılımcılarla İlgili Bilgileri (Genel)

Genel bağlamda, ankete 199 meslek öğrencisi ve iş arayan katılmıştır. Ankete katılanların 95'i anketi bitirirken, 104'ü bitirmedi. 60 erkek katılımcı ve 76 kadın katılımcı vardı. 4 katılımcı cinsiyetini diğer olarak belirtmiştir.

Ankete katılanların yaşlarına göre 3 kişi 16 yaş altı, 65 kişi 16-24, 32 kişi 25-34, 19 kişi 35-44, 12 kişi 45-54 ve 10 kişi 55-64 yaşları arasındadır.

Toplamda, işitme durumuyla ilgili olarak, yanıt verenlerin 94'ü işitme engelli, 25'i ağır işiten, 2'si işitme güçlüğü çeken, 14'ü koklear implantları olan, 30'u işitme cihazı takan ve 10'u yukarıdaki kategorilerin hiçbirine ait değil olarak tespit edilmiştir.

20 katılımcının başka bir engeli vardı ve 72'sinin başka bir engeli yoktu.

İlk kez işaret dili edinimi açısından 34 kişi doğuştan, 20 kişi 0-6 yaş arasında, 28 kişi 7-12 yaş arasında, 23 kişi 13-18 yaş arasında ve 23 kişi 18 yaşından sonra işaret dili edinmiştir.

İlk yazı dilleri ile ilgili soruya 103 katılımcı yanıt verdi. Diğer ilk yazı dilleri önceki ilgili bölümlerde belirtilmiştir.

92 katılımcı işaret diliyle, 27 kişi konuşma diliyle kendilerini en rahat hissettiklerini, yalnızca 7 katılımcı kendilerini en rahat yazı diliyle hissettiklerini belirtmiştir.

Katılımcıların %68'inin, yani 81 katılımcı bugün yaşadıkları ülkede doğmuştur. 38 katılımcı ise başka bir ülkede doğmuştur.

122 katılımcıdan 70'i işitme engelliler için bir okula, 13 katılımcı işitme engelliler için herhangi bir program olmayan normal okullara, 12 katılımcı işitme engelliler için bir program olan normal okullara, 13 katılımcı işitme engelliler okuluna ve 14 katılımcı başka tür bir okula gitti.

68 katılımcıya iki dilli (hem işaret hem de konuşma dili), 29 kişiye sözlü (yalnızca konuşma dili) ve 22 kişiye manuel olarak (yalnızca işaret dili) eğitim verildi.

En yüksek eğitim düzeyine bakıldığında, 3 kişi sadece ilkokulu (6. sınıfa kadar), 15 kişi ortaokulu (10. sınıfa kadar), 41 kişi liseyi (12. veya 13. sınıfa kadar), 21 kişi meslek lisesini, 28 kişi mezun olmuştur. lisans derecesine sahip bir üniversite ve 7 katılımcı üniversiteyi yüksek lisans derecesi ile tamamlamıştır. 2 katılımcı herhangi bir eğitimi tamamlamamıştır.

Ankete katılan 29 kişinin okulda işitme engelli öğretmenleri vardı, 39'unun çok az sayıda işitme engelli öğretmeni vardı ve 46 katılımcının hiç işitme engelli öğretmeni yoktu.

Eğitim kalitesini değerlendirirken 17 kişi mükemmel, 26 kişi çok iyi, 20 kişi iyi, 26 kişi tatmin edici, 4 kişi iyi değil ve 4 kişi okul eğitim kalitesini kötü olarak değerlendirmiştir.

Bulgular

a) Mesleki Eğitim

Mesleki eğitimin değerlendirilmesi ile ilgili olarak, 12 kişi mükemmel, 23 kişi çok iyi, 44 kişi iyi, 23 kişi yeterli, 6 kişi yeterli değil ve 3 kişi mesleki eğitimin kalitesini iyi değil olarak değerlendirmiştir.

80 katılımcı mesleki eğitimin bir iş için gerekli tüm becerileri sağladığını öne sürerken, 31 katılımcı bu görüşe katılmamaktadır.

56 anket katılımcısı kendilerini bir iş için kesinlikle hazır hissettiklerini söylüyor. 39 kısmen hazır hissediyor. 10 katılımcı kendini yeterince hazır hissetmiyor ve 4 katılımcı kendini hiç hazır hissetmiyor.

b) Performans Becerileri

Mesleki eğitimde yazma becerilerinin değerlendirilmesinde ise 17 kişi mükemmel olduğunu, 29 kişi çok iyi olduğunu, 45 kişi iyi, 10 kişi yeterli ve 8 kişi yetersiz olarak değerlendirmiştir.

Bilgisayar programlarıyla çalışma becerileri ile ilgili olarak, 22 katılımcı becerilerinin mükemmel olduğunu, 25'i çok iyi ve 34'ü iyi olarak değerlendirdiğini bildirdi. Ancak, 18 katılımcı mesleki eğitimde bilgisayar programlarıyla çalışma becerilerinin sadece tatmin edici olduğunu belirtirken, yine 10 kişi bu becerileri yetersiz olarak değerlendirmiştir.

c) Çevrimiçi Öğrenme Materyalinin Kullanılabilirliği ve Kullanımı

Ankete katılan 23 kişi çevrimiçi öğrenme materyallerini işaret dilinde, 29 kişi ise yazılı dilde aldı. 32 katılımcıya hem işaret hem de yazı dilinde çevrimiçi öğrenme materyali verildi. Ancak, 20 katılımcı herhangi bir çevrimiçi öğrenme materyali almadıklarını belirtmiştir.

Mesleki eğitimde sağlanan çevrimiçi öğrenme materyalinin anlaşılabilirliğine gelince, genel bağlamda, 33 katılımcı bunun her zaman anlaşılabilir olduğunu belirtmiştir. 52 katılımcı bunun bazen olduğunu belirtmiştir. 13 katılımcı çevrimiçi öğrenme materyalinin anlaşılmasının oldukça zor olduğunu ve diğer 4 katılımcı ise hiç anlaşılmadığını belirtmiştir.

İşaret dillerinde daha fazla çevrimiçi öğrenme materyaline ihtiyaçları olup olmadığı sorulduğunda, genel sonuçlarda 69 katılımcı "evet, kesinlikle" cevabını verdi. 13 katılımcıya göre buna ihtiyaçları olacak, ancak tam olarak değil. 8 katılımcı emin değildi ve 12 katılımcı işaret dillerinde daha fazla çevrimiçi öğrenme materyaline ihtiyaç duymayacağını belirtmiştir.

Yine, yeni işaret dil(ler)i ve yazı dil(ler)i öğrenmelerini sağlayan daha fazla çevrimiçi öğrenme materyaline sahip olmak isteyip istemedikleri sorulduğunda, 75 katılımcı "kesinlikle evet" cevabını vermiştir. 13 katılımcı "evet, ancak tam olarak değil" seçeneğini işaretledi. 9'u emin değildi ve sadece 5'i yeni işaret veya yazı dilini/dillerini öğrenmek için herhangi bir çevrimiçi öğrenme materyaline ihtiyaç duymayacağını söylemiştir.

İnternet becerileri söz konusu olduğunda, 17 katılımcı onları mükemmel, 31'i çok iyi ve 32'si iyi olarak değerlendiriyor. Genel olarak 20 katılımcı, mesleki eğitimde İnternet becerilerinin tatmin edici olduğunu belirtiyor ve 5'i bunları yetersiz olarak değerlendirmiştir.

d) Genel Dijital Beceriler

Genel bağlamda, ankete katılanların 63'ü okumayı sevdiklerini söylüyor. 36'sı bazen okumayı severken, 4'ü okumayı sevmediğini belirtmiştir.

Ankete katılanların çoğunluğu (101 kişiden 58'i) çevrimiçi bilgi bulmayı ve çevrimiçi arama araçlarını kullanmayı biliyor. 40 katılımcı bazen biliyor. 101 kişiden sadece 3'ü bilmemektedir.

İnternet kullanırken, %52'si (161 katılımcıdan 83'ü) çoğunlukla akıllı telefon kullanıyor. 39 katılımcı öncelikle dizüstü bilgisayar kullandıklarını, 28 katılımcı ise masaüstü bilgisayar kullanacaklarını söylemiştir. Sadece 11 katılımcı tablet kullanacağını belirtmiştir.

Toplam 102 katılımcıdan 94'ü Instagram veya Facebook gibi sosyal medyayı kullandığını bildirmiştir. Sadece 8 kişi sosyal medya kullanmadığını söylemiştir.

e) Dijital Beceriler: Programların Kullanımı

Genel bağlamda bilgisayar programları bilgisi için sonuçlar aşağıdaki gibidir:

- Word'de belgeleri biçimlendirebilirim (83 evet, 19 hayır),
- Excel formüllerini/elektronik tablolarını nasıl kullanacağımı biliyorum (63 evet, 39 hayır),
- PPT, Keynote veya online uygulamalar gibi dijital araçları kullanarak sunumlar hazırlayabilirim (78 evet, 19 hayır),
- PDF oluşturmayı biliyorum (82 evet, 18 hayır),
- Video çekmeyi ve düzenlemeyi biliyorum (73 evet, 26 hayır),
- Temel grafik uygulamalarının nasıl kullanılacağını ve çevrimiçi kullanım için JPG veya PNG dosyalarının nasıl üretileceğini biliyorum (46 evet, 52 hayır),
- Çevrimiçi iletişim araçlarını kullanmayı biliyorum (61 evet, 35 hayır),

- Erişilebilirlik araçlarını akıllı telefonum, tabletim, dizüstü bilgisayarım veya masaüstü bilgisayarım üzerinde nasıl kullanacağımı biliyorum (80 evet, 20 hayır).

Toplam 99 kişiden 75'i çevrimiçi erişilebilirliğin ne olduğunu bildiğini belirtirken, 24'ü bilmediğini belirtmiştir.

f) Dijital Okuryazarlık: Veri Koruma

Genel sonuçlarda, 51 katılımcı GDPR'nin ne olduğunu ve İnternet kullanıcıları olarak neleri göz önünde bulundurmaları gerektiğini bildiklerini söylüyor. 47 kişi bilmediğini belirtmiştir.

Ankete katılan öğrencilerin ve/veya iş arayanların 81'i kişisel verilerini nasıl koruyacaklarını bildiklerini belirtirken, 15'i de bilmediklerini belirtmiştir.

78'i kendilerini ve cihazlarını nasıl güvende tutacaklarını bildiklerini belirtiyor. 18 kişi ise bilmediklerini belirtmiştir.

g) İşaret Dili Konuları

Katılımcıların işaret dilinde hangi konularda daha derinlemesine bilgi sahibi olmak istedikleri sorusuna toplam 39 cevap toplandı. 56 katılımcı soruyu yanıtlamamıştır. Sonuçlar yukarıda belirtilmiştir.

h) Geliştirilmesi Gereken Beceriler

İş bulma şanslarını artırmak için hangi becerilerini geliştirmek istedikleri sorulduğunda, 51 kişi yanıt verirken, 44 kişi yanıt vermemiştir. İşaret dilindeki konulara gelince, sonuçlar önceki ilgili bölümlerde belirtilmiştir.

3.3.1 Özet

Genel olarak, katılımcıların çoğunluğu kadındı. Yalnızca Almanya ve İtalya'da ankete kadından çok erkek katıldı. Alman ve İtalyan katılımcılar ortalama olarak Avusturyalı ve Türk katılımcılardan daha gençti: Alman katılımcıların %75'i ve İtalyan katılımcıların %73'ü 16 ila 24 yaşları arasındaydı. Toplamda, katılımcıların yarısından fazlası (%54) işitme engellidi. Türk katılımcıların %30'unun başka engellerinin olması dikkat çekicidir. Almanya, Avusturya ve İtalya'da çoklu engeli olan katılımcıların oranı önemli ölçüde daha düşüktü.

Ayrıca, çoğu İtalyan katılımcının işaret dilini erken, yani doğumdan itibaren kendiliğinden öğrendiklerini belirtmeleri dikkat çekicidir (katılımcıların %57'si). Türk katılımcıların çoğu, işaret dilini 7 ile 12 yaşları arasında öğrendiklerini belirtmektedir (katılımcıların %39'u). Çoğu Alman katılımcı, işaret dilini ilk kez öğrendiğinde 13 ila 18 yaşları arasında olduğunu bildirdi (%47); Avusturya'da yanıt verenlerin çoğu işaret dilini 18 yaşından sonra edinmiştir (%36).

Dört ülkenin tamamındaki çoğunluk için kendini en rahat hissettiği dil işaret dilidir. Bununla birlikte, Türk katılımcıların %11'inin yazı dilini rahatlık dili olarak belirtmesi, İtalya'da sadece 1 katılımcının ve Almanya ve Avusturya'da hiç kimsenin yazı dilini rahatlık dili olarak belirtmemesi ilginçtir.

Türkiye'de hiçbir katılımcı göçmenlik geçmişi belirtmezken, Almanya'da yarısı bugün yaşadıkları ülkeden farklı bir ülkede doğduklarını söylüyor. Avusturya'da bu oran %19, İtalya'da ise %10'dur.

İtalya'da, yanıt verenlerin %83'ü hem işaret hem de konuşma dilinde eğitim aldı. Almanya ve Türkiye'de sayı daha düşüktür, ancak yine de yanıt verenlerin çoğunluğu (sırasıyla %53 ve %60) iki dilli eğitim (hem işaret dili hem de konuşma dili) aldıklarını bildirmektedir. Avusturya'da, yanıt verenlerin %65'i yalnızca sözlü eğitim aldıklarını bildirmiştir (yalnızca konuşma dili).

En yüksek okullaşma düzeyine ilişkin verilere bakıldığında, Türk katılımcıların %44'ünün lisans derecesine sahip olması dikkat çekicidir. İtalya'da, yanıt verenlerin %77'si liseyi bitirdiklerini bildirmiştir. Almanya'da %56'sı meslek okulunu bitirdiğini belirtirken, Avusturya'da cevaplar seçenekler arasında daha geniş bir dağılım gösteriyor, bunlar ilkokul, ortaokul, lise, meslek okulu, üniversite (BA), üniversite (MA) ve hiç eğitimi yok şeklindedir.

Avusturyalı katılımcıların sadece çok azının işitme engelli öğretmenleri olması da dikkat çekicidir. %74'ü soruyu olumsuz yanıtlarken, Almanya, İtalya ve Türkiye'de yanıtlar biraz daha düzeydedir.

Bununla birlikte çok az sayıda işitme engelli öğretmenin olduğu belirtilmektedir. Genel olarak, işitme engelli öğretmenler dört ülkede de sınıfta nadiren bulunuyordu: Almanya'da yanıt verenlerin %25'i, Avusturya'da %16, İtalya'da %20 ve Türkiye'de %33 işitme engelli öğretmen olduğunu bildirmiştir.

Genel ve mesleki eğitimde okul eğitiminin kalitesinin değerlendirilmesi ile ilgili olarak, Avusturya'da genel okul eğitiminin kalitesinin yine oldukça düşük derecelendirilmesi dikkat çekicidir. Yalnızca %47'si bunu tatmin edici olarak değerlendirmektedir. Ancak, burada Avusturya'daki mesleki eğitimin kalitesi genel olarak okul kalitesinden ortalama olarak daha iyi derecelendirildiğinden, bu dikkat çekicidir. Almanya, Türkiye ve İtalya'da olduğu gibi Avusturya'da da mesleki eğitimin kalitesi ağırlıklı olarak iyi olarak derecelendirilmiştir.

Mesleki eğitimin bir iş için gereken tüm becerileri sağlayıp sağlamadığı sorulduğunda, yanıt veren Türklerin %76'sı, yanıtlayan İtalyanların %73'ü, Avusturyalı yanıtlayanların %68'i ve Alman yanıtlayanların %63'ü evet yanıtı vermiştir.

Katılımcıların bir işe hazır olup olmadığı sorusuna Türkiye'nin konumu özellikle dikkat çekicidir, çünkü burada yanıt verenlerin %67'si "evet, kesinlikle" yanıtını vermektedir. Anketi yanıtlayan İtalyanlara gelince, yine de %50'si bir iş için kesinlikle hazır hissettiklerini söylüyor. Almanya'da yanıt verenlerin %73'ü kendini kısmen hazırlıklı hissederken, Avusturya'da sonuçlar oldukça olumsuz, burada üçte biri "yeterince değil" veya "hiç değil" şeklinde yanıt vermiştir.

Yazılı dil becerileri, internet becerileri ve bilgisayar programı becerileri, yanıt verenler tarafından genel bağlamda ağırlıklı olarak iyi olarak değerlendirilmektedir.

İşaret dilinde çevrimiçi öğrenme materyalinin mevcudiyeti ile ilgili olarak, yine Türkiye'nin durumu ve İtalya'nın durumu not edilmelidir. Almanya'da her üç katılımcıdan biri ve hatta Avusturya'da %60'ı herhangi bir çevrimiçi öğrenme materyali almadıklarını belirtirken, Türkiye'de %39 ve İtalya'da %40'ında okullarında hem yazılı hem de işaret dilinde yazılı öğrenme materyali aldıklarını belirten katılımcılar yer almaktadır.

İşaret dilinde daha geniş bir çevrimiçi öğrenme materyali yelpazesine ve ayrıca yeni işaret dilleri ve yazı dillerinin öğrenilmesini sağlayan öğrenme materyallerine yönelik istek dört ülkede de belirgindir. Genel bağlamda, %68'i birinci soruya "kesinlikle", ikinci soruya ise %74 "kesinlikle evet" yanıtını vermiştir.

Çeşitli bilgisayar programlarını kullanmak gibi dijital beceriler söz konusu olduğunda, genel olarak dört ülkedeki katılımcıların çoğunluğunun örneğin Word belgelerini biçimlendirebildiği, PDF'ler oluşturabildiği, PPT, Keynote gibi dijital araçları kullanarak sunumlar oluşturabildiği söylenebilir veya çevrimiçi uygulamalar, bir video çekin ve düzenleyin veya çevrimiçi iletişim araçlarını kullanabildiğini belirtmiştir. Sadece iki soruyla ilgili olarak anlamlı bir fark belirlenebilir: Temel grafik uygulamalarını kullanıp kullanamayacakları ve çevrimiçi kullanım için JPG veya PNG dosyaları oluşturup oluşturamayacakları sorulduğunda, Türk yanıt verenlerin üçte ikisi ve yanıt veren İtalyanların yarısından fazlası (%53) cevap hayır olarak belirtilmiştir. Türk ve İtalyan yanıt verenler, Alman ve Avusturyalı yanıt verenlere göre daha zayıf bilgi göstermektedir. Almanya'da, Excel becerilerine ilişkin sonuçlar bir kez daha öne

çıkıyor. Burada, yanıt verenlerin üçte ikisi Excel formüllerini ve elektronik tablolarını nasıl kullanacaklarını bilmediklerini söylemiştir.

Ayrıca, çevrimiçi erişilebilirliğin ne anlama geldiğini bilip bilmedikleri sorulduğunda, yanıt veren Almanların %60'ı bilmediklerini söylüyor; bu, Avusturyalı, İtalyan ve Türk katılımcıların sonuçlarından önemli ölçüde daha düşük. Bu sonuç, Avusturya, İtalya ve Türkiye'de de olduğu gibi "Akıllı telefonumda, tabletimde, dizüstü veya masaüstü bilgisayarımda erişilebilirlik araçlarını nasıl kullanacağımı biliyorum" sorusuna çoğunluk tarafından "evet" yanıtı verilmesi açısından dikkat çekicidir.

Tüm katılımcıların büyük çoğunluğu kişisel verilerini nasıl koruyacaklarını, kendilerini ve cihazlarını nasıl güvende tutacaklarını bildiklerini belirtiyor. GDPR'nin (Genel Veri Koruma Yönetmeliği) ne olduğu ve bir İnternet kullanıcısı olarak nelere dikkat etmeniz gerektiği sorulduğunda, karşılaştırmalı olarak daha fazla Alman ve İtalyan katılımcı hayır yanıtı vermiştir.

3.4 Uzmanlar

a) İşitme Engelli ve İşitme Güçlüğü Yaşayan Öğrencilerin ve/veya İş Arayanların Profili

Almanya ve Avusturya ile karşılaştırıldığında, İtalya ve Türkiye'de daha fazla yanıt veren öğrencilerinin ve/veya iş arayanların yakın zamanda okuldan mezun olduğunu söylüyor. Ayrıca, Türkiye'de Almanya, Avusturya ve İtalya'dakinden daha fazla öğrenci halihazırda bir işe sahiptir (Türkiye: %71, İtalya: %29, Almanya: %11, Avusturya: %11). Tüm Türk katılımcılar, öğrencilerinin göçmenlik geçmişi olmadığını belirtmektedir. Almanya'da yanıt verenlerin %78'i öğrencilerinin ve/veya iş arayanların göçmen kökenli olduğunu söylerken, Avusturya'da bu rakam %67'dir, İtalya'da 1 katılımcı (%14) öğrencilerinin ve/veya iş arayanların göçmen geçmişi olduğunu bildirmiştir.

İtalya'da, yanıt verenlerin yalnızca %29'u işitme engellilik veya işitme güçlüğüne ek olarak başka bir engeli vardır. Bu durum Avusturya'da %33, Türkiye'de %43 ve Almanya'da %56'dır.

Dört ülkenin hepsinde yanıt verenlerin çoğunluğu, öğrencilerinin ve/veya iş arayanların çoğunlukla işaret dili kullandığını belirtmektedir. Öte yandan, İtalya ve Türkiye'de ilginç bir sonuç var: Katılımcıların sırasıyla %43'ü ve %29'u birlikte çalıştıkları öğrencilerin ve/veya iş arayanların ana iletişim biçimi olarak yazılı dili kullandıklarını belirtiyor. Bununla birlikte, Türkiye'de de yalnızca bir kişi, İtalya'da ise hiçbir katılımcı ana iletişim biçimi işaret dili olmayan öğrencilerin olduğunu belirtmiştir. Bu durum, soruların yanlış anlaşılması veya net bir şekilde cevaplanamamasından kaynaklanabilir. Çünkü dört ülkenin hepsinde öğrenciler çoğunlukla işitme engelliler okuluna gidiyordu.

b) Mesleki Eğitime Hazırlık

Almanya'da yanıt verenlerin %89'u ve hem İtalya hem de Türkiye'de %86'sı öğrencilerinin ve/veya iş arayanların mesleki eğitime katılmak için yeterli işaret dili becerisine sahip olduğunu belirtirken, Avusturya'da bu rakam yalnızca %33'tür. Ancak, Avusturyalı yanıt verenlerin %44'ü burada yanıt vermemiştir. Ayrıca, Almanya ve Avusturya'da yanıt verenlerin hiçbiri ve İtalya'da yanıt veren 7 kişiden yalnızca 2'si (%29), öğrencilerinin ve/veya iş arayanların yeterli yazılı dil

bilgisine (yazma ve okuma becerileri) sahip olduğu görüşündedir. Bu durum Türkiye'de %43'tür.

Türkiye'de öğrencilerin ve/veya iş arayanların dijital becerileri Almanya ve İtalya'dan ve yine Avusturya'dan daha iyi değerlendiriliyor. Örneğin, Türkiye'de tüm katılımcılar öğrencilerinin yeterli dijital becerilere (İnternet kullanımı açısından) sahip olduğunu belirtirken, Almanya'da %89, İtalya'da %86 ve Avusturya'da sadece %22 bu görüştedir. E-posta veya görüntülü görüşme yoluyla yeterli dijital iletişim becerileriyle ilgili soruya ilişkin olarak, İtalya'da tüm yanıtlayanlar öğrencilerinin ve/veya iş arayanların becerilerinin yeterli olduğunu düşünmektedir. Türkiye'de yanıt verenlerin %86'sı öğrencilerinin bu becerilere sahip olduğuna inanmaktadır. Burada yalnızca bir katılımcı "hayır" yanıtını vermiştir. Almanya'da yalnızca %44, öğrencilerinin ve/veya iş arayanların bu anlamda yeterli dijital iletişim becerilerine sahip olduğunu söylerken, Avusturya'da yalnızca %11'dir.

Video yapımı becerileri söz konusu olduğunda, Almanya'da yanıt verenlerin yalnızca %11'i öğrencilerinin ve/veya iş arayanların bu alanda yeterli becerilere sahip olduğuna inanırken, Avusturya'da %22, Türkiye'de %43 ve İtalya'da %71'dir. Ancak Almanya ve Avusturya'da yanıt verenlerin yaklaşık üçte birinin soruyu yanıtlamadığını tekrar belirtmekte fayda var.

Öğrencilerinin ve/veya iş arayanların mesleki eğitime katılmak için yeterli dil becerisine sahip olup olmadığı sorulduğunda, İtalya'da yalnızca %29'u "evet" yanıtını veriyor. Avusturya'da bu oran %33, Almanya'da %44 ve Türkiye'de %57'dir.

Öğrencilerinin ve/veya iş arayanların mesleki eğitim konusunda yeterli bilgiye sahip olup olmadığı sorulduğunda, ne Almanya'da ne de Avusturya'da yanıt verenlerin hiçbiri "evet" yanıtını vermemiştir. Türkiye'de katılımcıların %29'u öğrencilerinin bu alanda yeterli bilgiye sahip olduğunu belirtirken, İtalya'da bu oran %71'dir.

c) Erişilebilir Öğretim Materyallerinin Mevcudiyeti

İtalya'da %29, Avusturya'da %22 ve Almanya'da yanıt verenlerin hiçbiri işaret diline çevrilmiş video materyalinin genellikle mevcut olduğunu söylemezken, Türkiye'de yarısından fazlası işaret diline çevrilmiş video materyalinin genellikle mevcut olduğunu söylemiştir (%57).

Alman uzmanların %67'si, altyazılı video materyallerinin genellikle mevcut olduğuna inanmakta. Türkiye ve İtalya'da, yanıt verenlerin %57'si ve Avusturya'da yalnızca %33'ü bunu söylemiştir.

Yazılı metinlerin bulunabilirliğine gelince, Almanya'da kimse yok demiyor, %89 var diyor, 1 cevap bilinmiyor. İtalya'da, yanıt verenlerin %86'sı yazılı metinlerin genellikle mevcut olduğunu belirtiyor. Avusturyalı yanıt verenler, zamanın %67'sinde müsait olduklarını söylerken, Türk yanıtlayanlar yalnızca %57 oranında müsait olduklarını söylemiştir.

Yazılı metinlerin mevcudiyeti ile ilgili olarak, Türkiye'de yanıt verenlerin %57'si ve İtalya'da yanıt verenlerin %57'si metinlerin mevcut olduğunu söylerken, Almanya'da yalnızca %33 ve Avusturya'da %11'dir.

Türkiye'de yanıt verenlerin %57'si okuması kolay metinlerin işaret dilinde versiyonlarının bulunduğunu belirtirken, İtalya'da bu oran %14, Avusturya'da %11 ve Almanya'da böyle bir mevcudiyet bulunmamaktadır.

Mesleki eğitim veren eğitimcilerin yeterli işaret dili becerisine sahip olup olmadığı sorulduğunda Avusturya ve Almanya'da uzmanların %44'ü, İtalya'da uzmanların %43'ü evet yanıtını verirken, Türkiye'de bu oran yalnızca %29'dur.

Eğitmenlerin işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken öğrencilerin ihtiyaçlarının farkında olup olmadıkları ve öğretimlerini buna göre uyarlayıp uyarlamadıkları sorusuna eğitimcilerin İtalya'da %86 ve Türkiye'de %57 evet yanıtı verirken, Almanya ve Avusturya'da yalnızca %33 evet yanıtı vermiştir.

d) İşitme Engelli ve İşitme Güçlüğü Çeken Öğrencilerin ve/veya İş Arayanların Dijital Becerileri

Bu alt bölümde, uzmanların dört ülkenin tümü için işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken öğrencilerin ve/veya iş arayanların dijital becerilerine ilişkin değerlendirmelerinin yanı sıra uzmanların belirli dijital becerilerin önemine ilişkin değerlendirmeleri yeniden özetlenir ve belirli hususlar yorumlanır. Daha iyi bir genel bakış için, beceriler üç kategoriye ayrılmıştır: İnternet kullanımıyla ilgili dijital beceriler (Bulut ve veri depolama, Çevrimiçi araştırma, Profesyonel iletişim araçları, Profesyonel çevrimiçi kişisel sunum, Sosyal medya ve Çevrimiçi işaret dili tercümesinin kullanımı), bilgisayar kullanımıyla ilgili dijital beceriler ve bilgisayar programları (Temel grafikler, PDF, Sunum programları, Elektronik tablo programları, Video üretimi ve Kelime işleme programları) ve gizlilik, çevrimiçi erişilebilirlik ve İnternet güvenliği ile ilgili olanlar (Telif hakkı, Genel Veri Koruma Yönetmeliği (GDPR), İnternet güvenliği ve Çevrimiçi erişilebilirlik). Her kategori için, önce öğrencilerin veya iş arayanların becerilerine ilişkin uzmanların değerlendirmesi gösterilir ve ardından uzmanların aynı dijital becerilerin önemine ilişkin değerlendirmeleriyle karşılaştırılmıştır. İlki için 1 (çok iyi) ile 5 (hiç beceri yok) arasında bir değerlendirme yapıldığını ve ikincisi için 1 (bu beceri hiç önemli değil) ile 10 (bu beceri çok önemlidir) arasında bir değerlendirme yapıldığını lütfen unutmayın.

Dijital Beceriler (Veri koruma, Çevrimiçi erişilebilirlik ve İnternet güvenliği)

	Almanya	Avusturya	Türkiye	İtalya
Telif hakkı	4.14	4.33	3.86	3
Genel Veri Koruma	3.57	4.33	3.43	3.8
İnternet Güvenliği	3.33	3.5	3.14	3.29
Çevrimiçi erişilebilirlik	3.25	3.57	2.71	3.29

	Almanya	Avusturya	Türkiye	İtalya
Telif hakkı	8.11	7.43	7	7.29
Genel Veri Koruma	8.78	7.5	7.43	7.57
İnternet Güvenliği	8.22	8	7	7.43
Çevrimiçi erişilebilirlik	7.11	7.33	8.33	6.86

Veri koruma, Çevrimiçi erişilebilirlik ve İnternet güvenliği ile ilgili dijital beceriler kategorisine gelince, bu kategorinin sırasıyla ortalama 8,06 ve 7,44 ile Alman ve Türk uzmanlar tarafından en önemli olarak değerlendirildiği söylenebilir. Avusturyalı uzmanlar, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken öğrencilerin veya iş arayanların bu alandaki becerilerini iş bulma şansını artırmak için hala oldukça önemli (7.57) olarak değerlendiriyor, ancak bunların kullanımıyla ilgili dijital becerilere göre daha az önemli. İnternet (görüldüğü gibi Avusturya'da 7.87 olarak derecelendirilmiştir). Buna karşılık İtalyan uzmanlar, Telif Hakkı, GDPR, İnternet güvenliği ve Çevrimiçi erişilebilirlik alanlarındaki dijital becerileri diğer ülkelerdeki uzmanlara kıyasla daha az önemli olarak değerlendiriyor (7.29).

Öğrencilerinin ve/veya iş arayanların bu kategorideki becerilerini derecelendirmeye gelince, bu ankete katılan dört ülkedeki sonuçlar şu şekildedir: Almanya: 3.57; Avusturya: 3.93; Türkiye: 3.29; ve İtalya: 3.35.

Özetle, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken öğrencilerin ve/veya iş arayanların dijital becerileri, dört ülkedeki uzmanlar tarafından vasat olarak derecelendirildi. Ortalama olarak Almanya 3,23 puan, Avusturya 3,47 puan, Türkiye 3,15 puan ve İtalya 3,31 puan alırken, birçok dijital beceri iş bulma şansını artırmak için önemli kabul ediliyor.

3.5 İşverenler

3.5.1 Veri Toplama Prosedürü

Veriler, Almanya, Avusturya, Türkiye ve İtalya'da LimeSurvey kullanılarak Almanca, İtalyanca ve Türkçe yazılı bir çevrimiçi anket aracılığıyla toplanmıştır. Anket şu konuları kapsamaktadır: İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken çalışanlar için mevcut eğitim materyalleri ve işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken çalışanların dijital becerileri. Anket, 05.08.2022'den 30.09.2022'ye kadar çevrimiçi olarak sunulmuştur.

Anket, şirketlerinde veya kuruluşlarında işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken çalışanlara sahip işverenlere uygulanmıştır.

3.5.2 Katılımcılarla İlgili Genel Bilgiler

Anket, Almanya, Avusturya, Türkiye ve İtalya'da işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken çalışanlara sahip 23 işveren tarafından dolduruldu. Almanya ve Avusturya'dan 5, İtalya'dan 13 ve Türkiye'den 5 katılımcı yer aldı.

Bu bölüm için, kısmen nispeten az sayıda katılımcı nedeniyle bunların anlamlı örnekler olduğunu, ancak işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken çalışanlar için genel bir tabloyu temsil etme iddiasında olmadıklarını vurgulamak önemlidir.

3.5.3 Bulgular

a) Çalışanların Profili

17 katılımcı, çalışanların oldukça fazla iki dilli (işaret dili ve yazı dilinin birlikte kullanılması), 3 katılımcı ise şirketlerinde veya kuruluşlarında oldukça tek dilli (yalnızca işaret dili kullanımı) olduğunu belirtmektedir. Ancak hiçbir katılımcının yazılı dil ile tek dilli iletişim kuran çalışanı yoktur. Katılımcılardan üçünün bu soruya yanıtı yoktur.

b) Yeni Çalışanların İşe Hazırlığı

10 katılımcı yeni işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken çalışanların genel olarak işe hazır olduğunu, 9 katılımcı ise olmadığını belirtmektedir. Katılımcılardan dördünün bu soruya yanıtı yoktur.

c) Dijital Okuryazarlık

16 katılımcı işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken çalışanların genel olarak yeterli dijital okuryazarlığa sahip olduğunu, 4 katılımcı ise sahip olmadığını belirtmektedir. Katılımcılardan üçünün bu soruya yanıtı yoktur.

d) Tercümanlık Hizmetleri

15 katılımcı işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken çalışanların işaret dili tercüme hizmetlerini verimli kullanmayı bildiğini, 5 katılımcı ise bilmediğini belirtmiştir. 3 katılımcı bu soruya cevap vermemiştir.

e) Erişilebilir Materyaller (videolar)

14 katılımcı işaret dili çevirisi olan video materyallerinin genellikle bulunmadığını belirtmektedir. 10 işveren, altyazılı video materyallerinin genellikle bulunmadığını belirtiyor. 4 işveren yazılı metinlerin genellikle bulunmadığını belirtmektedir. 8 işveren kolay metinlerin (yazılı dil versiyonunda) genel olarak mevcut olmadığını belirtmektedir. 13 işveren, kolay metinlerin (işaret dilinde) genellikle bulunmadığını belirtiyor.

İşitme ve işitme engelli işverenlerin genel olarak işaret dili tercümeli, altyazılı video materyallerini sağlama konusunda sorun yaşadıkları söylenebilir. Ayrıca yazılı metinler, yazılı dil versiyonunda kolay metinler ve işaret dili versiyonunda kolay metinler sağlamada da sorunlar yaşıyorlar.

f) İş Performansı

17 katılımcı yeni işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken çalışanların iş performansından genel olarak memnun olduğunu belirtirken, 2 katılımcı memnun değildir. İşverenlerin birçoğunun genel olarak yeni işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken çalışanların iş performansından memnun olduğu söylenebilir. İşverenler, yeni işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken çalışanlar hakkında olumlu düşüncelere sahip olabilir.

g) Geliştirilecek Dijital Beceriler

İşverenlerden, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanların dijital becerilerinin önemini 1'den 10'a (en iyi 10) kadar derecelendirmeleri istendi. Sonuçlar aşağıdaki gibidir:

- Profesyonel iletişim araçları 8.53
- Çevrimiçi araştırma 8.38
- İnternet güvenliği 8.27
- Sosyal medya 8.25
- Çevrimiçi erişilebilirlik 8.17
- GDPR 8.03
- İşaret dilini kullanma Çevrimiçi Tercüme 7.92
- Telif Hakkı 7.63
- Pdf 7.56
- Kelime işlemci programları 7.56
- Sunum programları 7.43
- Bulut ve veri depolama 7.29
- Elektronik tablo programları 7.02
- Temel grafikler 6.29
- Video üretimi 5.93

Ortalama 8 veya daha fazla puanla en önemli kabul edilen beceriler, Profesyonel iletişim araçları, Çevrimiçi araştırma, İnternet güvenliği, Sosyal medya, Çevrimiçi erişilebilirlik ve GDPR'dir. Daha az önemli olan, ancak yine de önemsiz olmayan, 7'nin altında bir derecelendirme ile Temel grafikler ve Video üretimi becerileridir.

3.6 İşitme Engelliler Dernekleri

İşitme Engelliler(İşitme engelli) Dernekleri anketine yedi Ulusal İşitme engelli Derneği katıldı. Bu beklenenden daha az ve hedef göstergemizden daha düşük. Yanıt sayısının neden bu kadar düşük olduğuna dair çok fazla geri bildirimimiz olmadığından, önerilen nedenler spekülatiftir.

Belki de derneklerle yılın çok yoğun bir döneminde temasa geçilmiştir? Belki de ellerinde zamana sahip İngilizce konuşanlar yoktu? Belki de son aylarda bu nitelikte çok fazla anket olmuştur? İşitme engelli Dernekleri, bireysel üyelerin görelî dijital yeterliklerine ilişkin dernek düzeyinde bir yanıtın uygun olmadığını veya çok genel olduğunu düşünüyor olabilir mi? Ya da bir yanıtın yetkilerinin ötesinde olabileceğini bile mi? Nedenini bilemeyiz ama yanıt hayal kırıklığı yarattı.

Ancak, bazı derneklerin anketleri yanıtlamak için daha fazla zamana ihtiyaç duyduğuna dair geri bildirim aldık. Bundan, gelecekte anketlere yaklaşım yöntemimizi değiştirmemiz gerekebileceği sonucuna varıyoruz. Görüşme sırasında cevapların doğrudan verilmesi belirtilerek sorun çözülebilir. Bu yüz yüze görüşme yöntemi daha fazla çalışma gerektirebilir, ancak daha kapsamlı veri toplamaya yol açabilir.

Her halükarda, Mayıs 2022'deki Genel Kurul'da projemizin sunumunun ardından Ulusal İşitme engelliler Derneklerinin ilgisini gördük ve anketimize katılan yedi derneğe minnettarız. Aşağıda, Avrupa'nın tüm bölgelerini temsil eden toplanan sonuçların bir özetini sunuyoruz. Böylece Kuzey ve Güney Avrupa'dan, Doğu ve Batı Avrupa'dan ve Orta Avrupa'dan veri toplayabildik.

Ankete katılanların %45'i, ülkelerindeki işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken çocuklar için baskın olan ilköğretim türünün işitme engelliler okulları olduğunu belirtiyor. Katılımcıların %22'si, işaret dilinin kullanıldığı kaynaştırma devlet okullarına ortak kaydın temel ilköğretim türü olduğunu belirtiyor. %11'i hem işitme engelliler okullarının hem de devlet okullarına ortak kaydın baskın olduğunu belirtiyor. Ankete katılanların geri kalan %22'si işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken çocuklara yönelik eğitimin öncelikle devlet okullarında, işaret dili sağlanmadan verildiğini bildirmektedir.

İşaret diliyle iletişim kurma ve öğretme konusunda rahat olan yeterli öğretmen olup olmadığı sorulduğunda, yanıt verenlerin %29'u "hayır" yanıtını veriyor. Yanıt verenlerin diğeri bir %29'u, öğretmenlerin çoğunun temel işaret dili becerilerine sahip olduğunu belirtiyor ve yine yanıt verenlerin %28'i, okullarda yeterli işaret dili becerisine sahip çok az öğretmen olduğunu belirtiyor. Katılımcıların sadece %14'ü yeterli işaret dili becerisine sahip yeterli sayıda öğretmen olduğunu düşünmektedir.

Ülkelerinde çok sayıda çocuğa hem işaret dili hem de konuşma ve yazı dili öğretilip öğretilmediği sorusuna yüzde 43'ü "Hayır. Ancak az var" ve "Evet çok var" yanıtını verdi. %14'ü emin olmadığını belirtiyor.

İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerine ilişkin sonuçlar şu şekildedir:

- Bilgisayar/mobil cihaz/kamera kullanımı: Gereğinden fazla: %28, Yeterli: %43, Yetersiz: %29
- Yazılım kullanımı (Word, Excel, PowerPoint vb.): Gereğinden fazla: %28, Yeterli: %43, Yetersiz: %29
- Multimedya (videoların üretimi, düzenlenmesi ve yayınlanması): Yeterli: %57, Yetersiz: %43

- Veri depolama: Yeterli: %29, Yetersiz: %57, Yeterli değil: %14
- Sosyal medya (platform ve bilgi paylaşımı): Gereğinden fazla: %14, Yeterli: %57, Yetersiz: %29
- Çevrimiçi bilgi arama araçları (Google kullanımı vb.): Gereğinden fazla: %28, Yeterli: %43, Yetersiz: %29
- Veri koruma (GDPR): Yeterliden fazla: %12, Yeterli: %25, Yeterliden az: %38, Yeterli değil: %25.

İki dilli okuryazarlık becerileri söz konusu olduğunda (yani, hem işaret hem de yazı dilindeki yeterlilikler), sonuçlar endişe vericidir. Yanıt verenlerin yarısından fazlası işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken öğrencilerin çoğunun işaret dilinde yeterince okuyamaz olmadığına inanıyor (%57). Sadece %43'ü yeterli işaret dili becerisi kazandığına inanıyor. Yazılı dil açısından sonuçlar daha da kötü: Yine, yanıt verenlerin yarısından fazlası işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken öğrencilerin yazılı dil konusunda yeterli bilgiden daha azına sahip olduğuna inanıyor (%57). Sadece %29'u bu konuda yeterli bilgiye sahip olduğuna inanıyor. Hatta geri kalan %14'lük bir kesim işitme engelli ve ağır işiten öğrencilerin çoğunun yeterli yazı dili bilgisine sahip olmadığını belirtmektedir.

İşaret dilinde mevcut dijital öğrenme fırsatları açısından da net bir eyleme ihtiyaç var: Katılımcıların %72'si işaret dilinde çok az sayıda erişilebilir dijital öğrenme materyali ve diğer çevrimiçi öğrenme kaynakları olduğunu belirtiyor, hatta %14'ü hiç olmadığına inanıyor. Ankete katılanların yalnızca %14'ü işaret dilinde yeterli çevrimiçi öğrenme fırsatı olduğunu düşünüyor.

Ankete katılanların çoğuna göre çevrimiçi olarak sunulan öğrenme materyalleri de nadiren altyazılıdır (%86'sı yanıt olarak çok az altyazılı görsel-ışitsel materyal vardır). Katılımcıların yarısından fazlasına (%57) göre işaret dili çevirileri hiç mevcut değil şeklinde belirtmiştir.

Ankete katılanların %43'üne göre, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken öğrencilerin çoğu işaret dili tercümanlarıyla nasıl çalışılacağını biliyor, ancak deneyim eksikliğine dikkat çekiyor. %14'ü işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken öğrencilerin çoğunun işaret dili tercümanlarıyla çalışırken kendilerini rahat hissettiklerini belirtiyor. Bununla birlikte, %43'ü işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken öğrencilerin çoğunun işaret dili tercümanlarıyla nasıl çalışacaklarını bilmediğini de belirtiyor.

Mesleki eğitimin değerlendirilmesi söz konusu olduğunda, ilk olarak, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken gençlere yönelik en öne çıkan mesleki eğitim türü, hem işitme engelli hem de işitme güçlüğü çeken öğrenciler için mesleki eğitim ve kamuya işaret dili ile ortak kayıt gibi görünmektedir. %43'ü bu seçeneği tercih etmektedir. Katılımcıların yalnızca %14'ü, ülkelerindeki işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken gençlere yönelik baskın mesleki eğitim türünün, yalnızca işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken öğrenciler için tasarlanmış mesleki eğitim olduğunu belirtiyor. Diğer bir %14'lük kısım ise, işaret dili olmaksızın mesleki eğitimin, ülkelerindeki işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken gençler için en yaygın okul tabanlı eğitim türü olduğunu bildirmektedir.

İlköğretim işinde daha önce gösterildiği gibi, mesleki eğitim alanında da işaret dili becerisine sahip öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır. Katılımcıların yarısından fazlası (%57) işaret dilini bilen öğretmen olmadığını belirtmektedir. Diğer bir %14'ü ise yalnızca temel işaret dili becerilerine sahip öğretmenlerin olduğunu söylüyor.

Ankete katılanların %43'ü, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken gençlerin hem işaret dili hem de konuşma ve yazı dilinde mesleki eğitim almadığını bildirmiştir. Bu eğitimi alan çok az iş arayan olduğunu söylüyorlar. Ankete katılanların %28'i, iş arayanların neredeyse hiçbirinin her iki dilde de mesleki eğitim alma fırsatına sahip olmadığını belirtiyor. Geri kalanlar emin olmadıklarını beyan etmiştir.

İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanlar arasında dijital okuryazarlık açısından, yazılım kullanımı (%43 yeterliden az), multimedya (%29 yeterliden az, %14 yeterli değil), veri depolama (%29 yeterliden az, %14 yeterli değil) ve veri koruma yönetmeliği (%43 yeterliden az, %29 yeterli değil) şeklinde tespit edilmiştir. Geri kalan kategorilerde, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanların becerileri oldukça yeterli olarak görülmüştür.

Ayrıca, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanların işaret dili bilgileri oldukça iyi olarak derecelendirilirken (%43'ü yeterince okur yazar olduğunu, %14'ü gereğinden fazla okuryazar olduğunu belirtiyor), yazı dili bilgileri ise oldukça zayıf olarak derecelendirilmiştir. Burada, %57'si işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanların çoğunun yazılı dil becerilerini yetersiz, %14'ü yetersiz olarak değerlendirdiği görülmüştür.

Tüm katılımcılar, mesleki eğitimde işaret dilinde çok az sayıda erişilebilir öğrenme materyali ve diğer öğrenme kaynağı olduğunu belirtmektedir. Bununla birlikte, altyazılı görsel-ışitsel video öğrenme materyalinin yanı sıra işaret diline çevrilmiş video materyalinin mevcudiyeti, mesleki eğitim alanında genelden daha iyi derecelendirilmiştir. Bununla birlikte, açık bir ihtiyaç da ortadadır: Altyazılı teklifin yeterli olduğunu söyleyenlerin oranı sadece %28, çevirilerle ilgili soru için ise sadece %14'tür.

İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken öğrencilerle karşılaştırıldığında, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanlar arasında işaret dili tercümanlarıyla nasıl çalışılacağına ilişkin bilgi, yanıt verenler tarafından daha kötü olarak derecelendirilmiştir. İş arayanların bilip bilmediği sorusuna yalnızca %28 evet yanıtı verdi işaret dili tercümanları ile nasıl çalışılacağı anlatılmakla birlikte deneyim eksikliği olduğu da vurgulanmaktadır. %29'u iş arayanların işaret dili tercümanlarıyla nasıl çalışacaklarını bilmediklerini belirtiyor. Diğer bir %43'lük kesim ise iş arayanların işaret dili tercümanlarıyla çalışma konusunda yeterince bilgilendirilmediğini belirtiyor. İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanların işaret dili tercümanını nasıl ayarlayacaklarını bilip bilmedikleri sorulduğunda, sonuçlar daha iyi. Hatta yanıt verenlerin %43'ü işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanların bu alanda deneyime sahip olduğunu söylemiştir. Ancak burada deneyim eksikliği de eleştirilmektedir.

4. Öneriler

Görüldüğü üzere, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanlar için işaret dilinde genellikle sınırlı öğrenme materyalleri mevcuttur. Hem öğrenci anketinin değerlendirilmesi hem de uzmanlar anketinin değerlendirilmesi, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanlar için işaret dilinde daha fazla materyal sağlanmasına açık bir ihtiyaç olduğunu ortaya koydu. Ayrıca, sade bir dille daha fazla materyale (örneğin, kolay bir dilde yazılmış metinler) ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmıştır.

İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken akranlarla temasın önemi açıktır ve dikkate alınmalıdır. İşitme engelli ve işitme güçlüğü çeken öğrencilerin özel ihtiyaçlarının farkında olan yetkin bir şekilde işaret dili bilen öğretmenlerin gerekliliği ve önemi gösterilebilir.

Ek olarak, ankete katılanların çoğunun tablet, dizüstü bilgisayar veya masaüstü bilgisayar yerine ağırlıklı olarak akıllı telefon kullandığı dikkate alınmalıdır. Bu nedenle mobil uyumlu formatlar da oluşturulmalıdır.

Başka bir öneri, sosyal medya gibi ileri dijital becerilere sahip alanlara odaklanırken, gelişme potansiyeli olan alanlarda destek sunarken, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanların güçlü yönlerini geliştirmek olabilir. Dijital okuryazarlık eğitimi, yazılı ve işaret dilindeki kelime dağarcığını artırmak için dil eğitimiyle de yakından bağlantılı olabilir.

Ayrıca, işitme engelli ve işitme engelli iş arayanların öz değerlendirmeleri ile onlarla çalışan uzmanlar arasında ilginç bir farklılık bulunmuştur. Bu bir tavsiyeden çok bir gözlemdir, ancak daha derin bir analize yol açabilir. Örneğin, elektronik tablo kullanma bilgisi ile ilgili olarak, işitme engelli ve işitme güçlüğü çeken iş arayanların yüksek bir yüzdesi bunları kullanabildiklerini belirtirken, uzmanların değerlendirmesi çok farklı bir sonuca yol açtı (yaklaşık bir puanla ,4). Bu puan hiç bilmemekten sadece bir seviye daha yüksektir. Bunun, kendi kendine analiz sırasında katılımcıların elektronik tabloları bir iş veya profesyonel bağlamda potansiyel kullanımdan çok, özel hayatlarında nasıl kullandıkları hakkında düşüncelerinden kaynaklanıp kaynaklanmadığı sorusu ortaya çıkabilir.

5. Kaynakça

Çevrimiçi Kaynaklar:

Angebote für hörbehinderte & gehörlose Menschen. (n.d.). REHADAT Adressen. Retrieved December 12, 2022, from <https://www.rehadat-adressen.de/adressen/hilfs-und-serviceangebote/angebote-fuer-hoerbehinderte-und-gehoerlose-menschen/index.html?query=Ausbildungseinrichtung+f%C3%BCr+h%C3%B6rbehinderte+Menschen>

Antwort der Bundesregierung auf die Kleine Anfrage der Fraktion der CDU/CSU: Teilhabe von Gehörlosen in Deutschland. (2022). In Deutscher Bundestag (Drucksache 20/4488). <https://dserver.bundestag.de/btd/20/044/2004488.pdf>

Arbeitslos: Statistiken der Bundesagentur für Arbeit. (n.d.). REHADAT Statistik. Retrieved December 12, 2022, from <https://www.rehadat-statistik.de/statistiken/berufliche-teilhabe/arbeits-und-erwerbslosigkeit/arbeitslos-statistik-der-bundesagentur-fuer-arbeit/>

Art. 34 - ter. (2021). In Gazzetta Ufficiale Della Repubblica Italiana. https://www.gazzettaufficiale.it/atto/serie_generale/caricaArticolo?art.versione=1&art.idGruppo=5&art.flagTipoArticolo=0&art.codiceRedazionale=21A03181&art.idArticolo=34&art.idSottoArticolo=3&art.idSottoArticolo1=10&art.dataPubblicazioneGazzetta=2021-05-21&art.progressivo=0

Barmherzige Brüder Krankenhaus Wien. (n.d.). Retrieved December 12, 2022, from <https://www.barmherzige-brueder.at/portal/wien/home>

Bundesamt Für Soziales Und Behindertenwesen – Sozialministeriumservice. (n.d.). Retrieved December 12, 2022, from <https://www.sozialministeriumservice.at/>

Bundesarbeitsgemeinschaft Der Berufsbildungswerke e.V. (n.d.). Retrieved December 12, 2022, from <https://www.bagbbw.de/>

Bundesministerium für Bildung und Forschung. (2017). Die wirtschaftliche und soziale Lage der Studierenden in Deutschland 2016: 21. Sozialerhebung des Deutschen Studentenwerks durchgeführt vom Deutschen Zentrum für Hochschul- und Wissenschaftsforschung. In Deutsches Zentrum Für Hochschul- Und Wissenschaftsforschung. https://www.dzhw.eu/pdf/sozialerhebung/21/Soz21_hauptbericht_barrierefrei.pdf

Busch, C. (2019, September 26). Mit den Händen, dem Gesicht und dem ganzen Körper sprechen. Inklusives Arbeitsleben. https://www.inklusives-arbeitsleben.lwl.org/glossar_gebaerdensprache/

Deutscher Gehörlosen-Bund e.V. (n.d.). Retrieved December 12, 2022, from <http://www.gehoerlosen-bund.de>

Ente Nazionale Sordi. (n.d.-b). Retrieved December 12, 2022, from <https://www.ens.it/>

Equalizent Schulungs- Und Beratungs GmbH. (n.d.). Retrieved December 12, 2022, from <https://equalizent.com/>

Flyer „Wir fördern junge Talente – Qualität in Zahlen“. (ca. 2019). Bundesarbeitsgemeinschaft der Berufsbildungswerke e.V. https://www.bagbbw.de/fileadmin/user_upload/BAGBBW/Publikationen/Flyer_Qualitaet_in_Zahlen_web.pdf

GESTU - Gehörlos und schwerhörig erfolgreich studieren. (n.d.). TU Graz. Retrieved December 12, 2022, from <https://www.tugraz.at/studium/studieren-an-der-tu-graz/studieninteressierte/gestu-graz-gehoerlos-und-schwerhoerig-erfolgreich-studieren>

GESTU - Gehörlos und schwerhörig erfolgreich studieren. (n.d.). TU Wien. Retrieved December 12, 2022, from <https://www.tuwien.at/studium/studieren-an-der-tuw/gestu>

Hand-Werk Ausbildungsassistenz. (n.d.). Caritas Oberösterreich. Retrieved December 12, 2022, from <https://www.caritas-ooe.at/hilfe-angebote/menschen-mit-behinderungen/ausbildungundarbeit/ausbildung/ausbildungsvorbereitung/hand-werk-ausbildungsassistenz>

Hochschulen in Deutschland - Gebärdensprachdolmetschen. (n.d.). xStudy SE, studieren.de. Retrieved December 12, 2022, from <https://studieren.de/gebaerdensprachdolmetschen.hochschulliste.t-0.c-989.html>

Inklusive Schwerpunktschulen. (n.d.). berlin.de, Das Offizielle Hauptstadtportal, Senatsverwaltung für Bildung, Jugend Und Familie. Retrieved December 12, 2022, from <https://www.berlin.de/sen/bildung/schule/inklusion/schwerpunktschulen/>

İşitme Engelliler Federasyonu - Federation of Hearing Impaired. (n.d.). Retrieved December 12, 2022, from <https://www.ief.org.tr/>

İŞKUR - Employment for disabled. (n.d.). İŞKUR Turkish Employment Agency. Retrieved December 12, 2022, from <https://iskur.gov.tr/isveren/engelli-istihdami/>

myAbility Social Enterprise. (n.d.). Retrieved December 12, 2022, from <https://www.myability.org>

ÖGSDV – Österreichischer Gebärdensprach-DolmetscherInnen- und -ÜbersetzerInnen-Verband. Retrieved December 12, 2022, from <https://oegsdv.at>

Österreichischer Gehörlosenbund. (n.d.). Retrieved December 12, 2022, from <https://www.oeglb.at/>

Plattform Inklusion & Gebärdensprache. (n.d.). Retrieved December 12, 2022, from <https://www.plig.at/plig.html>

REHADAT Wissensreihe Ausgabe 09. (2020). Ich hör' wohl nicht richtig?!: Wie sich die berufliche Teilhabe von Menschen mit Hörbehinderung gestalten lässt. REHADAT.

<https://www.rehadat.de/export/sites/rehadat-2021/lokale-downloads/rehadat-publikationen/wissensreihe-09-hoerbehinderung.pdf>

Republic of Turkey, Ministry of Family and Social Services. (2021). Engelli ve Yaşlı: İstatistik Bülteni. In Republic of Turkey, Ministry of Family and Social Services. https://www.aile.gov.tr/media/88684/eyhgm_istatistik_bulteni_temmuz2021.pdf

Sekretariat der Ständigen Konferenz der Kultusminister der Länder in der Bundesrepublik Deutschland. (2021). Sonderpädagogische Förderung in allgemeinen Schulen (ohne Förderschulen): 2019/2020. In Kultusministerkonferenz (Aus_SoPae_Int_2019). https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pdf/Statistik/Dokumentationen/Aus_SoPae_Int_2019.pdf

Sekretariat der Ständigen Konferenz der Kultusminister der Länder in der Bundesrepublik Deutschland. (2022). Sonderpädagogische Förderung in Schulen: 2011 bis 2020. In Kultusministerkonferenz (No. 1617-0652). https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pdf/Statistik/Dokumentationen/Dok231_SoPaeFoe_2020.pdf

Service für Arbeitsuchende, AMS Organisation Österreich. (n.d.). Arbeitsmarktservice Österreich. Retrieved December 12, 2022, from <https://www.ams.at/>

Siemens gewinnt Trigos für Ausbildung von Gehörlosen. (2006, May 19). Presstext. <https://www.presstext.com/news/siemens-gewinnt-trigos-fuer-ausbildung-von-gehoerlosen.html>

Statistisches Bundesamt. (2022). Statistik der schwerbehinderten Menschen. In Destatis (No. 5227101219004). https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Gesundheit/Behinderte-Menschen/Publikationen/Downloads-Behinderte-Menschen/sozial-schwerbehinderte-kb-5227101219004.pdf?__blob=publicationFile

Storia Dei Sordi. (n.d.). Franco Zatini. Retrieved December 12, 2022, from <http://www.storiadeisordi.it/>

Uniability, Alpen-Adria-Universität Klagenfurt, Accessibility Office. (n.d.). Retrieved December 12, 2022, from <https://www.uniability.org/>

Universität Klagenfurt, Fakultätszentrum Für Gebärdensprache Und Hörbehindertenkommunikation (ZGH). (n.d.). Retrieved December 12, 2022, from <https://www.aau.at/gebaerdensprache-und-hoerbehindertenkommunikation/>

VÖGS – Verein Österreichischer Gehörloser Studierender. (n.d.). Retrieved December 12, 2022, from <https://www.voegs.at>

Wien Work. (n.d.). Retrieved December 12, 2022, from <https://www.wienwork.at>

WITAF - Wissen - Information - Tradition - Aktuelles - Forderungen von Gehörlosen für Gehörlose. (n.d.). Retrieved December 12, 2022, from <https://www.witaf.at>

Yazılı Kaynaklar:

Akmeşe, P.P. (2016). Türk İşaret Dili (TİD) Eğitimi ve Yüksek Öğretim Programlarında İşaret Dili Dersi. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 17(3), 341–361. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1487473>

Franchi, M.L. & Maragna, S. (2013). Manuale dell'interprete LIS. FrancoAngeli editore.

Marziale, B. & Volterra, V. (2016). Lingua dei segni, società e diritti. Carocci editore.

Romeo, O. (1991). Dizionario dei segni: la lingua dei segni in 1400 immagini. Zanichelli.

Sömen, O. (n.d.). Türk işitme engelli ve işitme engelli halk bilimi [Unpublished doctoral dissertation]. Istanbul Aydın University, Institute of Postgraduate Education.

Volterra, V. (2004). La lingua dei segni italiana: la comunicazione visivo-gestuale dei sordi. Il Mulino.

Volterra, V., Roccaforte, M., Di Rienzo, A. & Fontana, S. (2019). Descrivere la lingua dei segni italiana. Una prospettiva cognitiva e sociosemiotica. Il Mulino.